

VIENYBĖ

1886 DEIMANTINIAI METAI 1961

75 M. 23 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

1961 M. BIRŽELIO (JUNE) 16 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

Ligija Bieliukienė; Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė, J. Narūnė-Pakštienė ir Ona Karašienė, General Federation of Women's Vlubs Tarptautiniame kongrese Miami, Floridoje, praeitą savaitę. Ligijai Bieliukienėi, kuri šiame Tarptautiniame moterų kongrese kalbėjo lietuvių, latvių ir estų vardu, buvo sukeltos didžiulės ovacijos. (Plačiau - žiūr. 8 ir 12 psl.)

JAV diplomatas Varšuvoje parsidavė komunistams

FBI agentai šiomis dienomis suėmė JAV diplomata Irvin Scarbeck, kuris, sakoma, išdavęs valstybines paslaptis Lenkijos komunistų agentams.

Tai pirmas atsitikimas Amerikos istorijoje, kad užsienio tarnybos pareigūnas būtų kaltinamas išdavyste.

Irvin C. Scarbeck buvo antrasis sekretorius JAV Ambasadoje, Varšuvoje. Jis buvo itarimas nuo š. m. sausio mėn., bet tik prieš savaitę laiko buvo iškvieštas į Washingtoną. Pats Scarbeck, sakoma, žinojo, kad jis buvo sekamas ir nenustebo kai einant gatve Washingtono buvo areštuotas. Scarbeck yra kilęs iš Brooklyn, o jo dabartinė žmona su trimis vaikais gyvena Vokietijoje.

Jeigu Scarbeck bus nuteistas, tai jis bus baudžiamas 10 metų kalėjimu ir 10,000 dol.

JAV diplomatas Irvin Scarbeck pasidavęs komunistams.

Dabar

Juozas Tysliava

Chicagos lietuviai laukia antrosios dainų šventės, kuri jau čia pat, bet kuri, chorų atžvilgiu, pasirodo, bus mažesnė už pirmąją. Mat, praeitą kartą dalyvavo 40 chorų, o šį kartą — 20. Taigi, perpus mažiau...

Gerai, kad dar perpus. Būna ir mažiau. Pavyzdžiui, Vasario 16 sukakties minėjimai: prieš 10 metų, kaip sakoma, sienos lūždavo didelėse Chicagos svetainėse. Odabar — ir Marijos mokyklos salė nepripildoma... Tokia pat proporcija ir aukų rinkimas vyksta.

Priežasčių yra keletas. Svarbiausia — senoji karta, kuri pasižymėjo besąlygine Lietuvos meile, dideliu dosnumu, iš lėto traukiasi iš gyvenimo, o naujųjų ateivių, palyginti su senųjų masėmis, per maža. Be to, naujieji ateiviai tebėra naujakuriai — su dūšia ir kūnu paskendę skolose už namus ir automobilius.

Nenuostabu, kad ir dainų šventės stambiausi rėmėjai tuo tarpu yra senieji ateiviai.

Štai praeitą sekmadienį, kaip Vienybėje jau buvo rašyta, turinčios keletą dešimčių milijonų Chicagos Savings įstaigos prezidentas John Pakel, Sr. pasikvietė į savo sodybą apie 150 svečių ir juos vaišino jautienos kepsniais...

Tikslas? — Dainų šventės komitetui reikia pinigų, kurių bent dalis buvo pamėginta tuo būdu gauti. Gauta, bet, palyginti su panašiu pobūviu pratyje, irgi buvo perpus...

Skundžiamasi, kad naujieji ateiviai su vaikais nekalba lietuviškai. Pavyzdžiui, prelatas Krupavičius man pasakojo, kad vienas buvęs Lietuvos kariuomenės pulkininkas net uždraudęs savo vaikams kalbėti lietuviškai, nes, girdi, tai gadina anglų kalbos akcentą...

Einu, Dieve, verkiu, bracia, anot mano seneli. Andai, braukdamas nuo kaktos prakaitą, einu Marquette parko gatve ir netikėtai patenku į būrį krykštaujančių vaikų. Ir ką tu sakysi? — *Viai jie, tie jau Amerikoje gimę lietuvikai, čiauš-kėte čiauška gražia, sultinga savo motinos ir, žinoma, tėvo kalba.*

Beje, kalbant apie Marquette parką, ši Chicagos miesto dalis palyginti, visada buvo gana lietuviška. Bet dabar, po antrojo pasaulinio karo, naujųjų ateivių bangai atsiritus, Marquette parkas, galima sakyti, šimtu nuosimčių lietuviškas.

Žodžiu, džiaugiesi žmogus matydamas sveikas atžalas persodinto lietuviško medžio. Tai natūralu. Juk mes, lietuvininkai, šiuo atveju nesame nė kiek menkesni už kitus, šimtmečiais čia išlaikiusius savo tautinį veidą.

Deja, tose kolonijose, kur lietuviai nesudaro "kompaktinės masės", svetimai įtakai atsispirti neįmanoma.

Todėl Marquette parkas, kaip ir visa lietuviškoji Chicaga, šiuo atžvilgiu buvo ir yra pavyzdys kitoms mūsų kolonijoms Amerikoje.

Praietame numeryje buvau užsiminęs apie naujai išėjusį Antano Tulio novelių rinkinį TŪZŲ KLŪBAS. Dabar dėl šios knygos, jos leidėjas, Terros savininkas V. Civiškas, turi galvosukio. Mat, knygai išėjus, paaiškėjo, kad Nidos Klubas Londone tą patį Antano Tulio novelių rinkinį — tuo pačiu vardu — taip pat išleidžia...

Šios savotiškos dviejų leidyklų lenktynės gal bus naudingos pačiai knygai — ją pirkę ir Amerikos, ir Europos lietuviai. O šiais laikais, kai lietuviškajai knygai tenka užsibūti lentynų šesėliuose, tai tokios ar panašios lenktynės gal ir ne pro šalį.

Kalėdamas apie naujus spaudos leidinius, negaliu nepaminėti SAKALŲ KELIŲ — tik ką išėjusio Chicagos aukštesniosios lituanistikos mokyklos moksleivių metraščio, kurį redagavo: Nijolė Radvilaitė, Danguolė Šukelytė, Mykolas Drunga, Kristina Grabauskaitė, Milda Pakalniškaitė ir Šarūnas Valiukėnas.

Sveikindamas mieląjį jaunimėlį už taip gražiai, pavyzdinčiai suredaguotą moksleivių metrašį, aš irgi esu linkęs pakartoti redakcinio sambūrio pasirinktą mūsų liaudies dainą: "Lėk, sakalėli, lėk sakalėli, lėk sakalėli, per ežerėlį."

Pasaulyje

Prezidento Kennedy žmona Jacqueline, iki šiol viešėjusi Graikijoje, šią savaitę grįžta į Washingtoną.

Adlai Stevenson, kuris šiuo metu lankosi Pietų Amerikoje, kaip prez. Kennedy specialus pasiuntinys, kalbėdamas Rio de Janeiro pasmerkė diktatūrą, bet susitikęs su Paragvajaus diktatoriumi Alfredo Stroessner, buvo draugiškas ir malonus.

Italijos premieras Fanfani šiuo metu lankosi Amerikoje.

Prez. Kennedy 6 milijonų dol. statybos programa Senate priimtas 64 balsais prieš 25.

Guatamaloje susektas komunistų sąmokslas nuversti Ydigoro vyriausybę.

Keturi amerikiečiai, kurie atstovauja "Tractors for Freedom" atvyko į Kubą deryboms su Castro.

HARTFORDO LIETUVIAI

Seštadienį, birž. 10 d., gamta buvo paniūrusi, lietinga, o visgi į Conn. Valst. sostinę, Hartfordą, lėktuvais, automobiliais ir traukiniais atvyko rytinių valstybių lietuviai skautai ir skautės ir posėdžiavo 2 dienas. Tai lietuviškiausios mūsų išeivijos jaunimas.

Seštadienio posėdžiuose man neteko būti, bet sekmadienį turėjau progos trumpą valandėlę dalyvauti liet. skautų ir skaučių tarpe. Girdėjau skt. Algirdo Banevičiaus iš Bostono paskaitą, kurioje jis trumpais bruožais apibūdino lietuvių skautų ir skaučių veiklą organizaciniame, kultūriname ir mokslo darbe. Banevičius aiškino skautinio darbo reikšmę bei naudą lietuvių visuomenei ir JAV kraštui.

Skt. Alg. Banevičius, kad ir jaunas universiteto studentas, bet gabus ir energingas. Savo paskaitoje skatino skaites ir skautus negyventi vien tiktal skautiniame klauite, bet reikštis individualiai lietuvių išeivijos organizaciniame ir kultūriname darbe bei gyvenime, pažinti lietuvių literatūrą ir istoriją, savo veikla ką nors įnešti į JAV kultūrinį lobyną.

Susizavėjau prelegento skt. Algirdo Banevičiaus paskaita, jo pareiktomis mintimis. Ištirkinau, kad šis skautinis mūsų jaunimas yra lietuvių tautos atelties žiedas.

Liet. skautų — skaučių sąskridžio proga Hartforde įvyko gražus dainų koncertas šeštad. vakare, L. A. Pil. Klubo auditorijoje. Koncerto repertuaras susidėjo iš liaudies dainų. Tai buvo antroji maloni

staigmėna sutapusi su skautinio jaunimo susivažiavimu.

Koncertinę programą išpildė Hartfordo Liet. Choras vadovaujamas J. Petkaičio. Choras paliko malonų įspūdį klausytojams, kurių buvo (su svečiais) virš 300. Daugiausia buvo lietuviško jaunimo.

Tenka dėlaugtis Hartfordo liet. atgalvinto Choro gražiū menišku pasirodymu. Tuo stiprinamas Hartfordo lietuvių kultūrinis gyvenimas.

Kad ir motinomis ir tėvais būdami, o kai kurie ir anūkus jau turi, mūsų lietuviškos pasipuošusios tautiniuose rūbuose scenoje atrodė tarsi žydinčios lelijos! J. Petkaičis, chorvedis, patyrusiai vadovavo chorui ir sugebėjo išgauti iš chorisčių ir chorisčių daugiau negu jie jam žada.

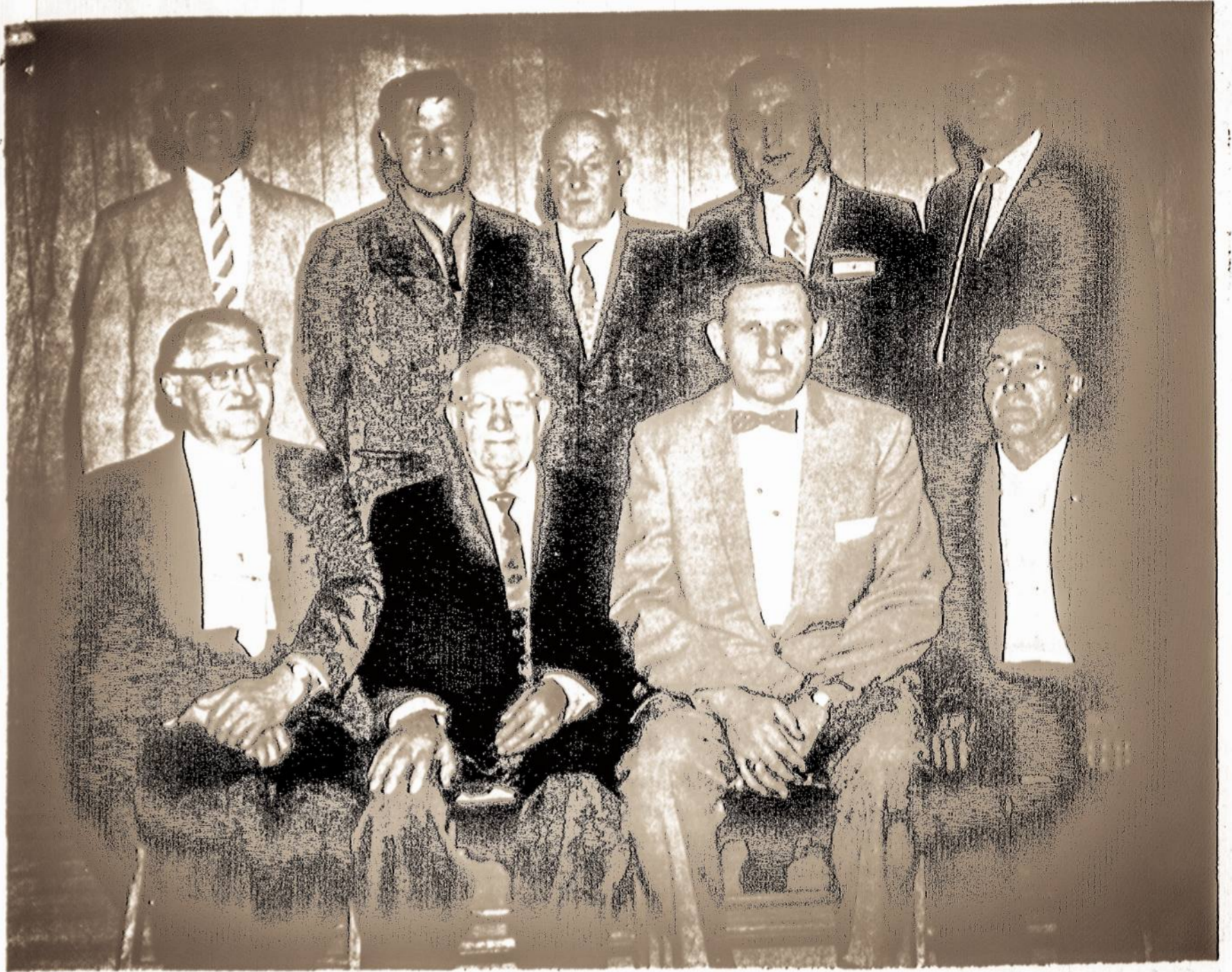
Šis birželio sąvaitgalis Hartforde buvo lietuvių šielai ir širdžiai miela šventė.

V. M. K.

VLIKo pirm. Washingtone

Š. m. gegužės 26 — 27 d. d. VLIKO Pirmininkas dr. A. Trimakas buvo nuykęs į Washington, D. C. Prezidento Kennedy kelionės į Europą išvakarėse jis tarėsi su JAV valdžios atstovais ir VLIKO politinės komisijos nariais.

Gegužės 29 d. VLIKO pirmininkas dr. A. Trimakas buvo priimtas Lebano valstybės misijos prie Jungt. Tautų šefo ambasadoriaus Georges Hakim. Ta proga buvo plačiai padiskutuoti klausimai, kokiu būdu arabų tautų atstovai galėtų paremti Lietuvos laisvės bylą.

BIRŽELIO MINĖJIMAS PHILADELPHIJOJE

Birželio 18 d., sekmadienį, tuojau po sumos (apie 11:30 val.) Šv. Andriejaus parapijos salėje (19th ir Wallace gatvių kampas) įvyks 1941 m. birželio mėn. pirmojo masinio lietuvių išvežimo minėjimas. Pagrindinę kalbą pasakys svečias iš New Yorko, profesorius Juozas Brazaitis, prieš 20 metų stovėjęs Lietuvos laikinosios Vyriausybės priešakyje.

Lietuviškoji visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

Birželio 25 d., sekmadienį, B. Čiapo — Čiapkevičiaus sode, 121 Stanley Avenue, Bellmawr, New Jersey, įvyks Bendruomenės Diena — piknikas, kuris tęsis nuo 12 val. dienos iki 8 val. vakaro. Į šią Bendruomenės Dieną kviečiami ne tik Philadelphia, bet ir New Yorko, New Jersey, Delaware ir Maryland valstybių lietuviai.

Važiuoti visai nesunku: iš Philadelphia — per Walt Whitman tiltą, tada North — South Freeway, apie 5 mylias, iki Bellmawr.

Iš toliau atvykstantiems: važiuoti New Jersey Turnpike iki Exit No. 3, tada keliu "Black Horse Pike" apie 5 minutes, iki Bellmawr, N. J. Užtikriname, kad bus linksma ir malonu.

JONAS A. STIKLORIUS
Pirmininkas

Neužmirškite atnaujinti Vieniybės prenumeratą!

PATERSONO LIETUVIŲ KLUBO VALDYBA: (sėdi iš k. į d.) Antanas Gustas - pirm., Antanas Dilius - pirmosios klubo valdybos (1909 m.) fin. sekr., Antanas Gudonis - naujosios salės stovybos komiteto pirm., Jonas Cilincevičius - išdo globėjas. Stovi: Juozas Aleksa - tvarkdarys, Marcelinas Senulis - fin. sekr., Juozas Lekavičius - išd., Jonas Kužinevičius - išdo globėjas, Jonas Jasys - sekr.

Klubas įsteigtas 1909 m. liepos 17 d. Tai stipriausia lietuviška organizacija Paterson, N. J. 1927 m. gegužės 14 d. prie jo prisijungė Šv. Jurgio draugija iš Passaic, N. J. Vienas iš didžiausių šios draugijos veikėjų buvo Pijus Norkus, buvęs Vieniybės Lietuvninkų redaktorius, 1941 m. birželio 26 d. bolševikų sušaudytas masinėse lietuvių žudynėse, Praveniškiuose, Lietuvoje.

Š. m. birželio 24 d. 6 val. vak. Patersono Lietuvių klubas iškilmingai atidaro modernią salę su kitomis patalpomis. Visi apylinkių lietuviai kviečiami dalyvauti. Dalyvaus Lietuvos konsulas Stašinskas, Vieniybės redaktorius Juozas Tysliava ir kt.

Tarnauja daugiau, kaip šimtą metų

PASKUTINIŲ NUTARIMU
IŠMOKAMI DIVIDENDAI **3 3/4** % I. METUS

Dividendai apskaičiuojami metų ketvirčiais dviems metams ar daugiau (3 1/2 % reguliaraus plus 1/4 % specialaus).

3 1/2 % per metus *Reguliarus metų ketvirčio dividendas*

Nuo DEPOZITO-DIENOS
Apskaičiuojama METŲ KETVIRČIAIS

Užeikite, rašykite ar telefonuokite bet kuriam mūsų skyriui

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK

A MUTUAL BANK
"...kur jūsų pinigai tarnauja tik JUMS!"
BROOKLYN, NEW YORK

Eastern Parkway Office: 539 Eastern Parkway at Nostrand Ave. Nuo pirm. iki penktadienio 9 v. r. - 3 v. p. p. Pirm. vak. nuo 5 - 8 v. v. PResident 3-7000 Member Federal Deposit Insurance Corporation	Broadway Office: 135 Broadway at Bedford Avenue Nuo antrad. iki penkt. 9 v. r. - 3 v. p. p. Pirm. nuo 9 v. r. - 7 v. v. STagg 2-6676
--	--

LIETUVIŲ VADOVAUJAMA ISTEIGTA 1924 M.

Schuyler Savings & Loan

ASSOCIATION OF KEARNY, NEW JERSEY
Nuo 1960 m. liepos 1 d. už sutaupas moka

4 %

Be to, duoda paskolas namams, išrašo pašto perlaidas (money orderius), taupo pinigus Kalėdų šventėms (x-mas Club), skolina pinigus taupytojams, priima mokesčių už elektrą ir gazą.

Federal Savings and Loan Corporation narys
Julius Paknis, Prezidentas Petras Velevas, Sekretorius Juozas Belza, Izdininkas

- Iškirpk šią atkarpą ir siusk -
SCHUYLER SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
24 Davis Ave., Kearny, N. J.

AMERIKOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS
NEW JERSEY APYGARDOS VALDYBA

sekmadienį

1961 m. birželio (June) 18 d.

ROYAL GARDENS PARKE

990 E. Hazelwood Ave., Rahway, N. J.

LIETUVIŲ DIENA

Įdomi ir įvairi programa. Po programos - šokiai, bufetas ir laimėjimai.

PELNAS LIETUVIŲ KULTŪROS REIKALAMS

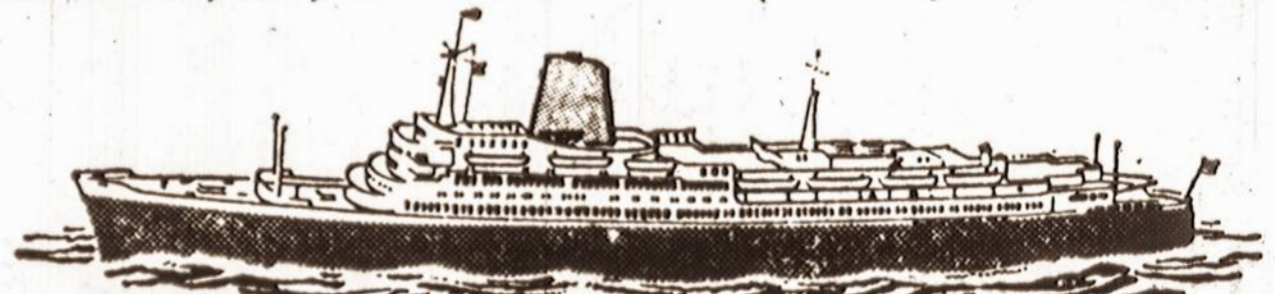
Joseph Andrusis TRAVEL BUREAU

87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, 21, N. Y.

Telefonas
VI 7-4477

BILIETAI PARDUODAMI visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas

PERKANT - PARDUODANT NAMUS AR IŠNUOMOJANT BUTUS, APDRAUDOS, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiaisiais kitais reikalais, kreipkitės

HAVEN REALTY & INSURANCE

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y. TEL. VIRGINIA 7-4477

Kasdien nuo 9 val. r. iki 9 v. v. Sekm. nuo 1 v. p. p. iki 5 v. v.

Lietuviai žurnalistai jau turi savo laikraštį

TYSLIAVOS PARAMA LIETUVIAMS ŽURNALISTAMS. KAS KLIUDO LAISVINTI LIETUVĄ - POLITIKĄ AR KULTŪRĄ? 15 ŽURNALISTINIŲ POPIEČIŲ

Dr. Kazys Sruoga

Jonas Vaičiūnas — čekagis, įtikinantis žurnalistas ir patrauklus novelistas — pareiškė apgalestavimą, kad didžioji Amerikos lietuvių spauda dažnai vengia dėti straipsnius, žinutes, kurios liečia lietuvių žurnalistų profesinius reikalus. Šitokią pareiškimą jis padarė Lietuvos žurnalistų Sąjungos Čikagos skyriaus visuotiniame susirinkime, kuris įvyko birželio 10 d. Jaunimo Centre. Vaičiūno pareiškimą patvirtino ir kiti dalyviai.

Juozas Tysliava, VIENYBĖS redaktorius ir leidėjas buvo atvykęs į čia minimą lietuvių žurnalistų susirinkimą Jono Vasaičio (buvęs "Minties" redaktorius ir leidėjas, Vokietijoje) ir šių žodžių autoriaus lydimas. Tysliava, išgirdęs Vaičiūno ir panašius skundus, pareiškė, kad jam nesnorėtų tikėti, kad taip darytų kažkurį lietuvišką spaudą. Bet jeigu taip, taip jis atveria VIENYBĖS skiltis lietuvių žurnalistų reikalams. Tysliavos pareiškimas buvo sutiktas dėkingais plojimais ir pasižadėjimais naudotis šita visai netikėtai atsiradusia proga ir parama. Beje, Tysliava kalbės Čikagos Balfo piknike (per garšlakalbi) kuris įvyks sekmadienį, birželio 18 d., ir kur numatoma trys tūkstančiai dalyvių. Čikagos Balfo reikalų vedėjas (garbės — be jokio atlyginimo) yra žurnalistų skyriaus pirmininkas Antanas Gintneris.

Po to, kai buvo užmegsti čia aprašomi ryšiai su Tysliava ir VIENYBĖ, prasidėjo daugybė užklausimų, patarimų ir prašymų jau "savam" redaktoriui — Tysliavai. Visų čia šiandien neminėsiu. Per daug ir per platu. Va, tik keletas pavyzdžių. Štai Balys Brazdžionis (televizijos specialistas ir Bartkaus radio komentatorius) patarė, kad Vienybė nekeltų aštrių ginčų religijos ir politikos srityje. Juozas Venšlova patarė Vienybei nekritikuoti religinių dogmų, bet griežtai smerkti tuos, kurie per religiją žudo lietuviybę. Rašytojas Zeikus jau kelintą kartą kelia va tokį klausimą. Dėjome ir dedame didžiausias pastangas ir pinigus politiniam Lietuvos laisvinimui. Gai kultūrai — tik liekanos. Ir kultūros darbuotojas, daugelio akyse, tik "keistas sutvėrimas". Ir ką gi tu belaisvinsi, jei nebeliks lietuviškos kultūros, nebeliks kalbos, nebeliks lietuvių?... — sako Zeikus.

Tysliava atsakinėjo į iškeltus klausimus ramiai ir natūraliai. Jo kalba buvo persunkta švelniu humoru. Susijaudinimas bliztelėjo Tysliavos veide, kai pradėjo kalbėti dėl Zeikaus klausimo. Tysliava pasisakė, maždaug, taip: — Sunku bus išlaisvinti Lietuvą, jeigu jau mūsų vaikai nebekalbės lietuviškai, net su savo tėvais. Mes privalome neatidėliodami išlaisvinti mūsų širdis nuo svetimos (kad ir taikingos) okupacijos. Tą gali atlikti tik lietuviškos kultūros darbas. Mūsų kalba, mūsų kultūra yra visos Lietuvos laisvinimo politikos pagrindas. Susirinkimas karštai plojo šitiems žodžiams.

Tame pačiame susirinkime buvo renkama nauja Čikagos lietuvių žurnalistų skyriaus valdyba. Faktiniai susirinkimas prašė buvusią valdybą pasilikti dar ir treiems metams, nes valdybos darbas buvo labai patenkintas. Pažymėsiu tik du faktus. Per vienus metus valdyba suorganizavo 15 paskaitų iš žurnalistinės srities. Tai buvo vadinama — žurnalistų kursais. Per kitus metus valdyba vėl suorganizavo 15, vadinamų žurnalistinių popiečių, kur parinkta problema buvo trumpai referuojama pasirodusio žurnalisto ir pagrindiniai svarstoma viso susirinkimo. Žinodami kaip žurnalistai yra užimti, galime spręsti kad valdybos pastangos buvo didelės ir sėkmingos. Be to, susirinkimas kooptavo į valdybą ir šio str. autorį. Tuo būdu dabartinę valdybą sudaro: pirmininkas — Antanas Gintneris, du vicepirmininkai: Vytautas Zalatorius ir dr. Kazys Sruoga. Parengimų organizuotojas: Ed. Sulaitis. Sekretorius: Pranas Šulas. Išdinininkas: Jonas Vaičiūnas.

Kiek žinau, visi valdybos nariai yra šiuo laiku aktyvūs ne tik spaudos bet ir lietuviškos kultūros darbe.

Birželio minėjimo proklamacija

OFFICE OF THE MAYOR
CITY OF CHICAGO

PROCLAMATION

WHEREAS, the City of Chicago will again be the site of the colorful and stimulating Lithuanian National Folk Festival on July 2; and

WHEREAS, this spectacular event will bring to our city delegations of Lithuanian-Americans from all parts of the United States and Canada; and

WHEREAS, the occasion will be celebrated with fitting demonstrations to the accompaniment of numerous famous bands and to the music of nationally famous choirs; and

WHEREAS, those in attendance at the Festival will offer solemn prayers to Almighty God for the restoration of the freedom of Lithuania, which is now under Soviet domination; and

WHEREAS, Americans of Lithuanian ancestry in Chicago and in the nation have contributed greatly to the cultural, economic and social progress of the city and country:

NOW, THEREFORE, I, Richard J. Daley, Mayor of the City of Chicago, do hereby proclaim Sunday, July 2, 1961, to be "LITHUANIAN NATIONAL FOLK FESTIVAL DAY IN CHICAGO," and urge all citizens to take cognizance of the pageantry and the purpose of the occasion.

Dated this 9th day of June, A. D., 1961.

Richard J. Daley
Mayor

E. Šulaičio nuotrauka

Cicero Aukšt. Lituanistikos Mokyklos VIII-sios klasės mokiniai, kurie šiemet gavo jos baigimo pažymėjimus. Sėdi: K. Lauraitytė, J. Bigelytė, mokyt. Č. Grincevičius, A. Zailskaitė, M. Burbaitė; stovi - V. Kazlauskas, J. Kazlauskas, Al. Norkus, V. Babrauskas. Nuotraukoje nėra S. Venclovaitės ir T. Pautienūtės.

Birželio minėjimas Clevelande

Suėjo 21 metai kai Sovietų Rusija okupavo Lietuvą ir 20 metų, kai okupantai pradėjo vykdyti masines deportacijas lietuvių į tolimąsias Sibiro taigas lėtam išmarinimui. Tik per vieną naktį buvo suimta ir pakrauta į gyvulinis vagonus išvežimui per 40,000 lietuvių. Deportacijos ir iki šios dienos tebevykdomos. Iš Lietuvos yra išgabenta per 700,000 Lietuvos sūnų ir dukrų.

Clevelando, Amerikos Lietuvių Tarybos skyrius susitaręs su latviais ir estais rengia PABALTIEČIU TRAGINGŲJŲ ĮVYKIŲ minėjimą birželio mėn. 18 d. tokia tvarka: **Birželio 18 d. 11 val. Šv. Jono Katedroje katalikams** iškilmingos pamaldos; liuteronams — Baptistų baž. 1926 E. str. irgi 11 val.

Tuoju po pamaldų — 12:30 val. Šv. Jono Katedros salėje įvyks iškilmingas minėjimas. Pagrindinę kalbą pasakys Clevelando Civ. Teisų Komiteto pirmininkas Frank W. BALDAU.

Katedroje pamaldų metu giedos Čiurlionio Ansamblio choras vadovaujamas muz. Alf. Mikulskio. Iškilmingame minėjime taip pat dalyvaus Čiurlionio Ansamblis ir latvių ir estų chorai.

Ohio Gubernatorius specialia proklamacija tą dieną paskelbė "PABALTIEČIŲ DIENA".

Organizacijos kaip pamaldose taip ir salėje iškilmingam minėjime dalyvauja su vėliavomis.

Minėjimui prisiminti yra pagaminti specialūs ženkliai ir jie bus dalinami įneinami į salę. Susidariusių išlaidų padengimui atsilankiusioji aukoja pagal savo išgalę.

Radio angli kalba bus transliuojama birželio 17 d. nuo 7 iki 7:30 va. Finansuoja Lietuvių Superior Bankas. Per lietuvių "Tėvynės Garsai, vad. J. Stempužio, transliuojama lietuviškai, birželio 16 d. nuo 8 iki 9 val. v.

Clevelando lietuvių visuomenė nepamirškite atlikti privalomos pareigos ir tu prisidėti prie greitesnio išlaisvinimo Lietuvos.

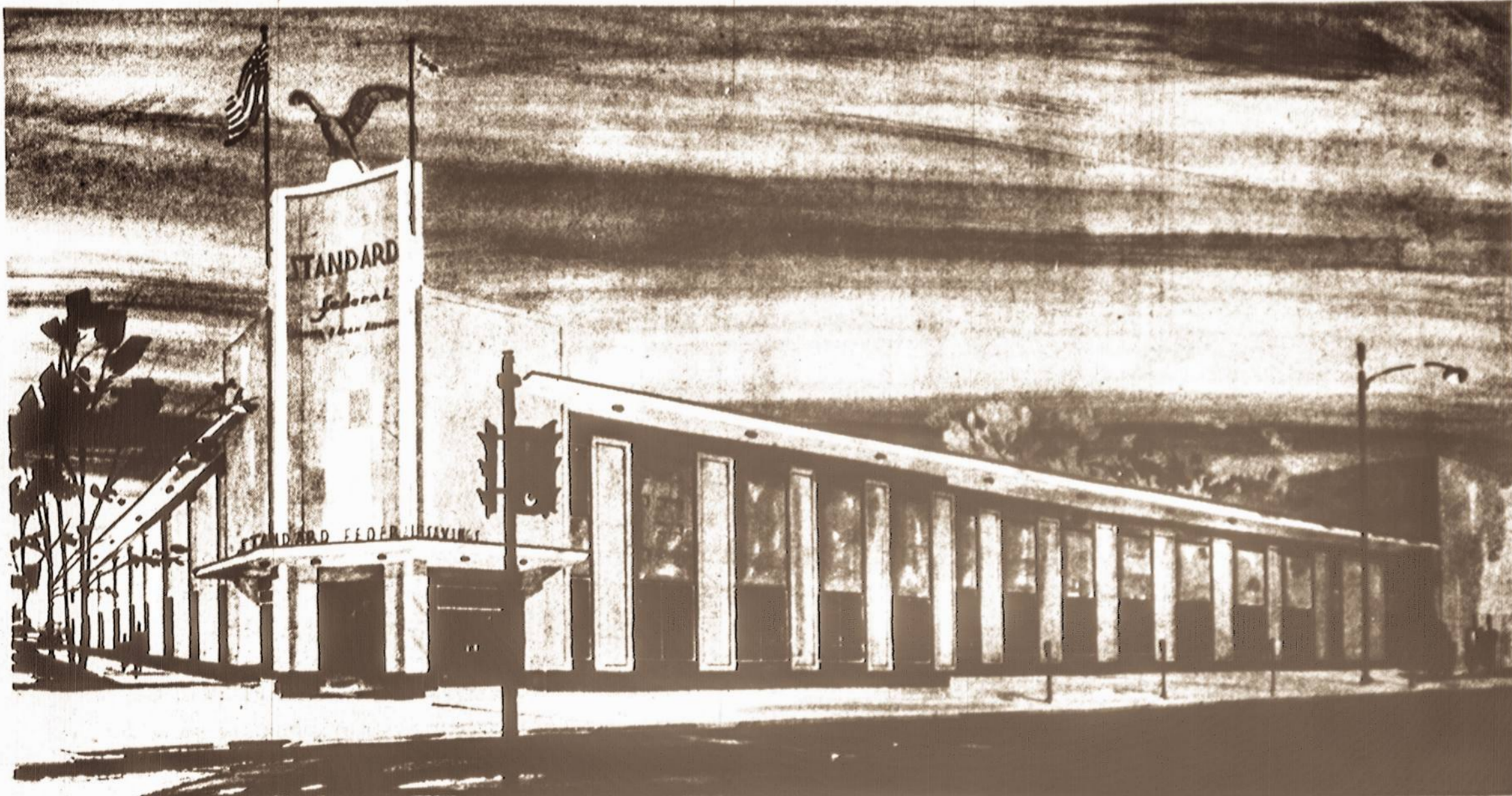
AMERIKOS LIET. TAR. CLEVELANDO SK. VALDYBA

New Jersey Lietuvių Diena

New Jersey tradicinė Lietuvių Diena rengiama š.m. birželio mėn. 18 d. didžiuliam Royal Gardens Parke, Rahway, New Jersey.

Programoje dalyvauja New Jersey lietuvių jaunimas; studentai, moksleiviai ir šeštadieninių Mokyklų mokiniai. Visi, kurie siejosi lietuviybės išlaikymu, turėtų į šią šventę atsilankyti ir ją paremti.

Rengia Lietuvių Bendruomenės N. J. Apygarda.

Taip atrodys Justino Mackevičiaus vadovaujamos Standard Federal Savings and Loan Association rūmai, kurie dabar remontuojami, modernizuojami ir padidinami. Standard turi 80 milijonų dol. turto.

VIENYBĖ, 1961 m. birželio 16 d.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

GINTARAS Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiami: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

VIENYBĖ

1886 DEIMANTINIAI METAI 1961

1886 m. birželio mėn. savaitė, Brooklyn, N. Y.
Tiražas 1000. Abonėms 7-7257

BAISIOJO BIRŽELIO PRASMĖ

1886 m. birželio mėnesio viduryje lietuvių tautai buvo išnašota didžiulė ir skaudžia sukaktį, kurią turime minėti šeimams ir su giliu liūdesiu širdyje. Tai sukaktis, kuri niekada met lietuvių skausmo nenuslopins, nes tai yra prisiminimas ne tik masinės deportacijos, bet žūriškės, visai nekaltų žmonių, žudynės Raimūno Rukšėno, Pūrviniškių, pašinėlyje, Panevėžio ligoninėje, Rokiškyje, Zarasuose, Lankeliškyje ir kt.

Tai vis vietovės, kuriose raudonojo okupanto smogiamieji enkavedistų būriai išžudė išėjus šimtus nekaltų gyventojų: vyrų, moterų, moksleivių, daktarus, kalėstingusias seseris, kunigus, karius ir šiaip įvairius pareigūnus. Jų lavonus nužudymo vietovėse brutališkai išniekinę, kraujuose paliko pasityčiojimui. Likusieji, gyvieji, nakties metu smurtu buvo plėšiami iš gimtųjų namų ir šautuvų božėmis daužomi ir kojomis spardomi, begėdiškai stumiami į sunkevizimus ir vagonus. Tai buvo klaidus ir neįsivaizduojamas vaizdas: klykė kūdikiai, šaukė vaikai atskirti nuo tėvų, dejavo pajėgėliai, seneliai vaitoję, o neščios moterys aimanavo. Jie visi kentėjo dvasines kančias išplėšti iš artimųjų tarpų, alko be duonos kąsnio, troško be vandens lašo, mirė be oro geležiniuose vagonuose, šaukdami pagalbos, bet veltui, nes vietoje paguodos, pasigailėjimo, susmukdavo nuo raudonarmiečio smūgio ar kulkos. Tie išvežimai giliai sukrėtė visą tautą ir tapo simboliu prisiminimas, reiškiantis tautos solidarumą nelaisvėje.

Mat, deportacijos yra viena iš komunistinių kovos priemonių su savo priešininkais. Galutinas deportacijų tikslas – naikinimas asmenų ir šeimų, kurios komunistiniam režimui atrodo nepatikimos.

Rusai jau iš anksto buvo sugalvoję tas deportacijas, nes tuo reikalu Stalino buvo išleistas Maskvoje dekretas:

Tarnauja daujau, kaip šimta metų dar 1939 metais spainų 10 d. ir pavadintas "SSSR NKVD įsakymas nr. 001223 antisovietiniam elementui Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje likviduoti".

Kas gi galėjo taip pasielgti ir kur gi galėjo būti didesnis cinizmas, hipokrizija, kaip pasielgė Kremliaus valdovai? Nežaurint didelio širdies skausmo, tą sukaktį privalėtume minėti ne verkšlendami, ne rezignazijoje, ne gaudodami, bet pasipriešinimo ir protesto ženkle. Tokia turėtų būti natūrali Birželio minėjimo prasmė.

POV. DIRKIS

VIENYBĖ, 1886, II, 10

Uzgime tas jaunas rasztelis wardu Wienibe tarpe lietuwninku, tejp kajp uztekejo tykra zwai-gzde, kuri sawo szwiesa kitas per-au' sztis, ir wysa czesa wajkszczius keltu tejsybes ne-

sziodama ing namus Wienibe ir sutikima.

Su druta szyrdze, ir ne perlauzta wale storawosimes but inpedzejs giaro artojaus, kurys suidamas zagre in rankas, nesidajro, o storawojasi waga ligiai ir tiesiog nuwest.

DEIMANTINIO FONDO REMĖJAI

1886 m. birželio mėn. savaitė, Brooklyn, N. Y.
Tiražas 1000. Abonėms 7-7257

Visiems aukotojams nuosir-
tiškai dėkojama.

Į praeities Tavo sūnūs...

Iš Anglijos Karalienė Viktorijoje atsluntė telegra-fa Clevelanduj pawincze-wone laimingos moteristes.

Rusai pastanawijo paim-tie dwy bažniczes Wilniuje Karmelitu ir Bernardynu; isz to pasyrodo, kad dyde-le nelajmie fra del bažny-czes katalikiszkos Lietu-woje;

VIENYBE, 1886 m. birž. 9 d.

GYVIEJI PAVEIKSLAI IŠ ARTI IR TOLI

LIŪDNIEJI BIRŽELIO ĮVYKIAI

Kasmet jie blėsta mūsų atmintyje, o jauni-mas, būkim atviri, žino labai miglotai; greičiau – apie įvykius ir nieko nėra girdėję. Esame kalti patys. Medžiagos turime daug, bet nemokame jos pateikti saviems ir sveti-miems. Birželio įvykių minėjimai pravedami blankiai, šabloniškai. Dažnai noris verkti ne dėl pačių ir tikrai liūdnų įvykių, bet todėl kad minėjimai tapo trafaretu, be širdies ir jaus-mo.

Ašarą lietuviui išspausti nėra sunku. Bet kai jis mato, jog už jį verkia pagrabiniai aša-ravininkai, jis savo ašarą slepia rankovėje...

Vienai ar kitaip kalbėkim, 1940 ir 1941 m. įvykius pradėdame bijoti atsiminti. Juose daug širdgėlos, kančios, kraujo kvapo, gyvy-bės aukų. Gi mūsų broliis, mėgdamasis pa-togumuose, viso to nebenori girdėti. Aukojęs dolerį ar sluntinėlį Lietuvon išvijęs, jis jau tariasi išsipirkęs iš slogių minčių, pareigos savo tautai.

O pareigos mums yra atitekusios didelės ir sunkios. Kad jas neužmiršti, dažnai reikia žvelgti priešakin ir atgalios.

Zvilgsnis atgalios...

1940 m. birželio mėn. prasidėję įvykiai Lie-tuvoje mažai buvo kieno išgirsti. Karo frontas Vakaruose, Paryžiun žengiantis Wermachtas nustelbė įvykius bei padarinius Lietuvoje. Tautai ir valstybei tragiškoje valandose bu-vome palikti vienai. Bet koks šauksmas, nežlū-rint kas jį būtų daręs, toliau Lietuvos sienų nebūtų nusiritęs.

Mums buvo palikta tik viena galimybė – ginklu, kad ir simboliškai, priešintis okupan-tui. Ta galimybė mes nepasinaudojome. Neat-sirado rizikingo generolo nė leitenanto, drįs-ausio savališkai išvesti karių kuopą ir pasto-ti kelią okupantui. Kariai būtų žuvę, bet už tai

šiandieninis mūsų ašarojimas minėjimuose būtų kitoks...

Lietuvos nepriklausomybės užsmaugimo puslapis istorijoje yra likęs be garbingo įra-šo. Tas puslapis turėjo būti rašomas krauju. Šio fakto nebuvimas 1940 m. birželio įvykių istorijoje, rengiamus minėjimus nepakelia į reikiamą lygį bei nuotaikas. Senovės lietuvių vaidilos glesmėse yra eilutė – "Žuvusio ka-rio kūnas yra tautos šventenybė, jo dvasia – šaltinis tautos ateičiai galvinti".

Po vienerių metų...

Per Raudonosios okupacijos metus buvo su-jaukti Nepriklausomybės pastekimai, sukla-stota lietuvių valia, suniekintos lietuvių brangtos vertybės, iš krašto išplėšta ir nu-kankinta daug tūkstančių taurių lietuvių.

Per tuos metus lietuviuose susikaupė daug skausmo, ryžto ir keršto.

Kai 1941 m. birželio 23 d. per Kauno radiją buvo paskelbtas Lietuvos nepriklausomybės atkurimas, o tauta pašaukta sukilti, šimtas tūkstančių lietuvių išėjo su ginklu vyti iš Lie-tuvos pavergėją. Kremliuje sukurtas mitas, kad Lietuva laisvanoriškai įstijungė į Sovietų S-gą, buvo sugrąžintas. Tarlamas išvaduoto-jas, ginklo ugnimi deginamas, nėrė į ten, iš kur buvo atėjęs.

Lietuvių ryžtas nelisblėso

Lietuvos nepriklausomybės atstatymas 1941 m. pareikalavo dvigubai gyvybės aukų, nei 1918 – 1920 m. nepriklausomybės kovos. Vyti okupanto išėjo darbininkai, ūkininkai, mieste-lėnai, jaunimas, moksleiviai, iš raudonosios armijos išstijungusios lietuvių karių gretos.

Trumpą laiką velkusi laikinoji Lietuvos vyriausybė spėjo atkurti okupanto sujauktą

Nukelta į 5 psl.

Taip dabar atrodo dr. Vincas Kudirkos paminklas, pastatytas nepriklausomybės laikais Kudirkos Naumiestyje.

Mums

rašo

Laikė karo su šeimla buvau užkluvęs 15 metų Lenkijoje, kur laisvosios spaudos neteko skaityti, išskyrus kelius numerius dienraščio Draugas. 1946/7 metais a. a. Staknų prisistūstus. Todėl labai vertiname laisvąją lietuvišką spaudą ir su džiugsmu sulaukė ją skaitome.

Jums su visu Jūsų štabu linkime geros sveikatos, iš-tvermės ir sėkmės, kad Vien-ybė sulauktų 100 metų! NATALIJA ir JONAS KIAUSAI Harrison, N. J.

Deimantinės Sukakties pro-ga aš sveikinu Vienybę, kurią be pertraukos skaitau nuo 1910 metų. Slūsdamas Vienybę nors mažą auką linkiu jai sulaukti šimto metų. Nors mes senieji nesulauksime, bet už tai jau-noji karta turės progos pasi-džiugti senųjų palikimu. Aš kaip senas pensininkas kviečių visus skaitytojus prisidėti nors su mažomis aukomis, kad Vienybė ir toliau galėtų lanky-ti mūsų namus. Ypač šiais dei-mantiniais metais mes seni Vienybes skaitytojai turėtume paremti savo seną laikraštį. M. STANIS – STANIONIS Clearwater, Florida

Sveikinu Vienybę sulaukusią 75 metų. Siunčiu jai bent kuk-lią dovaną. Linkiu Vienybę ir toliau gyvuoti, jos vedėjams darbuojantis tautos labui. JUOZAS BROGIS Waterbury, Conn.

VIENYBĖ, 1961 m. birželio 16 d.

Vasaros sportas Trakų ežere. Toliau - baigtama restauruoti Trakų pilis.

SOVIETAI IR KRIKŠČIONIŠKASIS PASAULIS

S. Lozoraitis

Du bažnytinio gyvenimo klausimai sukelia šiuo metu didelį susidomėjimą ir tam tikras viltis įvairių tikybų žmonių tarpe. Būtent, Maskvos patriarchato prašymas priimti jį į Ekumeninę Bažnyčių Tarybą Ženevoje (sudarytą iš kai kurių krikščioniškų bažnyčių, išskyrus katalikų, atstovų) ir rusų stačiatikių Bažnyčios susivienijimo su Romos Bažnyčia problema, kuri yra nagrinėjama ryšy su Popiežiaus Jono XXIII šaukiamu Ekumeniniu Koncilium.

Šiems klausimams skiriamas dėmesys yra suprantamas, bet išamos su jais viltys nėra pagrįstos. Maskvos patriarchatas yra klusnus sovietų vyriausybės įrankis, ne tik kiek tai liečia dvasinį rusų stačiatikių Bažnyčios pasidavimą sovietams, bet taip pat kiekvienu politiniu ar socialiniu klausimu tiek krašto viduje, tiek tarptautinėje plotmėje.

Pirmasis savo egzistencijos laikais sovietų vyriausybė siekė išrauti tikėjimą — „liaudies opiumą“, sulikviduoti bažnyčias ir sunaikinti fizinius dvasiškumus. Vėliau, įsitikinusi, kad negalima užgesinti tikėjimo kibirkšties, sovietų vyriausybė ėmėsi kito, dar baisesnio negu fizinis žudymas, metodo: ji pradėjo daryti įtakos į atskirų bažnyčių vadovus, siekdama panaudoti juos bedieviškoms sovietų valstybės ir komunistų partijos tikslams. Dėja, stačiatikių Bažnyčios atžvilgiu sovietai savo tikslo pasiekė. Ši demoralizacijos politika yra pagrįsta Lenino mintimi, apie kurią įsiaišau 1913 metais rašė Gorkiui,

būtent, kad „milijonai fizinių nusidėjimų bei niekšiskumų yra plačių masių greitai demaskuojami ir todėl neaplyginamai mažiau pavojingi, negu puikiais ideologiniais rūbais apdengta Dievo idėja“.

Visa Maskvos patriarchato veikla bei organizacija priklauso nuo „Rusų Stačiatikių Bažnyčios Reikalų Tarybos“. Ši sovietų valdžios įstaiga faktiškai valdo visą tos Bažnyčios gyvenimą. Jokios bažnytinės pareigos negali būti pavestos be Tarybos sutikimo. Net į dvasines seminijas tegali būti priimami Tarybos aprobuoti žmonės.

Esant stačiatikių Bažnyčiai šitokiu būdu subordnuotai sovietų valdžiai, nenuostabu, kad Maskvos patriarchatas nusizemino ligi sovietų vyriausybės ir komunistų partijos garsiakalbio vaidmens. Pavaizduoti „dvasiai“ kurios yra vedamas patriarchatas, štai keli pavyzdžiai, paimiti iš jo oficialaus organo, „Žurnal Moskvo-skaj Patriarchii“.

Minėdamas Stalino 70 metų amžiaus sukaktį patriarchas Aleksiejus, kuris ir dabar eina tas pareigas, pareiškė iškilmingoje kalboje: „Staliną pripažįsta vadu visos tautos, ne tik sovietinės, bet taip pat viso žemės rutulio tautos. Jis yra pirmas tų žmonių, kurie siekia visuotinės taikos ir ją gina, taikos — visam pasauliui. Tesuteikia jam Viešpats laimę, sveikatą ir ilgiausius metus būti prie mūsų krašto vairo.“ Šitaip kalbėjo anno Domini 1949 rusų stačiatikių galva apie

Mukelta i 9 psl.

PAPILDOMOS INFORMACIJOS NUKENTĖJUSIEMS NUO NACIŲ

1. Nukentėjusiems nuo nacių sveikatos ar sužalojimo atvejais atlyginimo prašyti reikia tiesiai iš Vokietijos, Bonos vyriausybės. Atlyginimo dydis nuo 25 iki 50 dolerių mėnesiui pensijos formoje. Šis atlyginimas bus išmokamas ir už praeitą laiką.

Taip pat vėl bus persvarstomi iš naujo seniau atmetieji ar nepilnai patenkinti reikalavimai. Visus prašymus reikia nukreipti ne į Balfą, bet: Bundesverwaltungsamt, Rudolph Platz (Hochhaus), Koln, W. Germany.

2. Visi nukentėję nuo nacių dėl tautybės ir negali gauti iš Kolno atlyginimo, gali kreiptis į Genevą, jei 1953 m. spalio 1 d. dar turėjo tremtinio privilegijas (niekur neįsipilietino).

Šiuo atveju gali kreiptis ir nacių aukų vaikai ar kiti šeimoms nariai, jei žuvusi buvo duondavys.

Anketos siunčiamos į Genevą šiuo adresu: United Nations High Commissioner for Refugees, Palais des Nations, Geneve, Switzerland.

Anketų galima gauti Balfu.

3. Koks nukentėjimas bus svarstomas Genevoje?

Tikslaus aptarimo nėra, bet išvardijama sveikatos praradimas kalėjime, darbo stovykloje, sužalojimai ir pan., kurie padare dalinai ar visai nedarbingą, invalida. Nukentėjimas pagrindžio veikloje kaip toks neatlyginamas, bet nukentėjusieji dėl tos pagrindžio veiklos kaip belaisviai, kacatininkai gali jį ieškoti.

Kun. L. Jankus, Balfu Reik. Vedėjas.

Liūdnieji Birželio įvykiai...

Aikelta iš 4 psl.

krašto gyvenimą, paskelbti (ano meto sąlygomis) svarbius nutarimus, krašte įgyvendinti tvarką, ramybę, atsteigti nepriklausomybės metais veikusias institucijas.

Šie faktai įeina į švieslaustus Lietuvos istorijos puslapius. Iš jų mes kaupiame jėgas ir stiprinamės ateities darbams. Tik partiniai apjakimai ir pagrabiniai ašarūviniškai gali drįsti ši faktą nutylėti.

Ginklų žvangėjime nebuvo pilnai išgirsti

Įnirtinga ginklų kalba Rytų ir Vakarų frontuose, nustelbė Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo faktą. Plačiojo pasaulio jis buvo išgirstas be komentarų. Jaudinosi tik rudasis ir raudonasis okupantas.

Bet vistiek, nepriklausomybės atkurimu, sudėta gyvybės auka, Lietuva pademonstravo raudonajam ir rudajam okupantui, kad lietuviai nori gyventi laisvi ir nepriklausomi. Ta kova, lietuvių ryžtas būti laisvais, ėjo per visą rudosios okupacijos metą, nenutrūko antru kart raudoniesiems įsibrovus į Lietuvą, kova, kad ir kitokiom formom, tęsiasi ir šiandien.

Lenklame galvą žuvusiems ir laisvės kovą tęsiantiems!

Vieną gražų birželio vakarą...

Prieš 35 metus, gražų birželio m. 12 d. vakarą 19 val., radijo bangomis skriejo tokie žodžiai: „Allo, allo, Radio Lietuva, Kaunas. Allo, allo, Radio de Lithuanie...“

1926 m. gilmė Lietuvos radijas ir savo bangomis įsijungė į pasaulinį radijo bangų šokį. Anais metais Kauno radijo stotis buvo galinčiausia Europoje. Jos bangos siekė visus Europos kraštus, o dažnai ir Amerikos žemyną.

Apie Kauno radijo stoties girdimumą 1926 — 1928 m. į Lietuvą rašė W. Donner iš Clevelando, W. MacDonald iš Californijos, H. Garbor iš Chicagos, J. Baškys iš Detroito, F. Helmer iš Michigano. Lietuvos radijo programos murgėjo visuose didž. pasaulio radijo žurnaluose ir dienraščiuose.

Registruotų radijo abonentų skaičius pradžioje buvo labai mažas, bet jis augo savaitėmis. 1924 m. Lietuvoje buvo — 6 abonentai, 1925 m. — 172, 1926 m. — 323, 1927 m. — 5,200, 1928 m. — 11,000. Tikrovėje, radijo imtuvu buvo dvigubai daugiau. Vadinami radijo žuikiai, vengė imtuvus registruoti.

Pradžioje Kauno radijo programa bazavosi kultūros, švietimo, auklėjimo klausimų nagrinėjimu, krašto vidaus ir užsienio žinių bei informacijos perdavimu. Metai iš metų programa plėtėsi. Maž visos lietuvių organizacijos turėjo pastovias radijo valandėles. Daugelis lietuvių muzikų savo karjerą pradėjo Kauno radijone. Kauno radijas per parą veikė nuo 9 — 12 valandų.

Kauno radijo ryšiai su Amerikos lietuviais

Kauno radiją siejo glaudūs ryšiai ir su Amerikos lietuviais. Kauno radijas savo klausytojams pertransliuodavo kompozitoriaus Ant. Vanagaičio ruoštus koncertus Lietuvai, o taip pat ir Kaunas transliuodavo specialius Amerikos lietuviams ruoštus koncertus bei sveikinimus iš gimtojo krašto.

Atvykę į Lietuvą svečiuotis, daugelis Amerikos lietuvių buvo kviečiami kalbėti per Kauno radiją, papasakoti apie Ameriką, savo įspūdžius Lietuvoje.

Maž visų lietuvių ekskursijų sutikimai Klaipėdoje ar Kaune, buvo pertransliuojami per radiją. Per Kauno radiją kalbėjo ir lakūnas F. Vaitkus, lėktuvų perskridęs Atlantą. Su savo choru yra koncertavęs ir A. Steponavičius, daugelis Amerikos dainininkų ir instrumentalistų.

Nuo 1938 m. Kauno radijo programa buvo pertransliuojama ir trumpų bangų siųstuvais. Programos klausydavosi Amerikos, Kanados, P. Amerikos, Anglijos, Prancūzijos, Afrikos lietuviai.

1936 m. Klaipėdoje buvo pastatyta antroji radijo stotis.

Vilniaus kraštą atgavus, 1939 m. rudenį radijo programa buvo pradėta transliuoti ir iš Vilniaus.

Bolševikinė okupacija užsmagė laisv. Lietuvos radiją

Prieš bolševikams okupuojant Lietuvą, radijo imtuvų skaičius siekė 100,000.

Jei ne Pasaulinis karas ir sovietų okupacija, 1941 m. būtų pradėjusi veikti nauja galinčia Kauno radijo stotis ir plokštelių gaminto fabrikas. Buvo pradėta organizuoti bendrovė, kuri gyventojams gamintų pigius radijo imtuvus. Ruošiasi statyti didelius Radijo Rūmus.

Raudonoji okupacija sutrukdė darbą. Įsiveržę į Vilnių, sovietai apiplėšė Vilniaus radijo fabriką, Rusijon išgabeno fabriko įrengimus ir radijo specialistus.

Laisvos Lietuvos radijas yra suvaidinęs lietuvių gyvenime didelį vaidmenį. Atėjęs okupantas, Lietuvos radiją pajungė savo užmačioms — Lietuvos sovietizacijai.

Kilus vokiečių — rusų karui...

1941 m. birželio m. 22 d. Kauno radijone veikęs lietuvių pagrindis ginklų apgynė Kauno radiją nuo sunaikinimo. Birželio 23 d. Kauno radijas atliko nepaprastą vaidmenį: iš Kauno radijono buvo paskelbta Lietuvos nepriklausomybės atstatymas, o tauta pašaukta sukilti prieš pavergėją. Pirmosiomis Laikinosios Lietuvos vyriausybės darbo savaitėmis, Kauno radijas tarnavo ryšiui su krašto gyventojais.

Hitlerinės okupacijos metais Kauno radijas pasitarnavo lietuvių pagrindžiui susirišti su užsieniu, o klausytojams rytais pertransliuodavo vokiečių kalba duodamas BBC žinias.

Lietuvos radijas raudonosios okupacijos metais yra turėjęs ir aukų. Ypač daug nuostolių žmonėmis patyrė Vilniaus radijo pagrindininkai. Vieni buvo sušaudyti, kiti išdeportuoti.

Dauguma Laisvosios Lietuvos radijo buvusių vadovų, bendradarbių ir kovos talkininkų šiandien gyvena JAV ir kituose laisvuose kraštuose.

VIRŠUJE: Antrosios dainų šventės komiteto delegacija pas Chicagoje merg Richard J. Daley, šiomis dienomis paskelbusi Lietuvių dainų šventės proklamaciją. Dėkingi delegacijos nariai už tai merui teikia paskiausią Alice Stephens dainininkių plokštelę. Nuotraukoje (iš kairės į dešinę) J. Jasaitis, T. Blinstrubas, dr. Milda Budrienė, V. Radžius, Jūratė Navickaitė, J. Daužvardienė, prel. I. Albavičius, meras R. J. Daley, K. Žirgulis.

OI, TU DŪME DUMELI...

ŽVAIGŽDĖTI TANKAI

Raulas Gurga

— Vyrai, pro miesto pakraščius slenka tankai su penklakampėmis žvaigždėmis! — išsigandęs ir apdusęs įbėgo vienas mūsų brolių lietuvių. Stoję stovykloje jau buvo prisirinkę keliolika lietuvių. Visi išsižiojome. Plaukai pasišiaušė. Bėgome, bėgome nuo penklakampės žvaigždės, o štai ir čia ji mus pasivijo. Pačiame Vokietijos pakraštyje.

— Kur anglai ir amerikiečiai, kad ir čia rusai atsivilkol — keiklame vakariečius. Tačiau dar nenorime tikėti, kad taip kvaila būtų. Išelname į užmiestį pasidairyti. Slenka tankai su penklakampėmis žvaigždėmis, bet jos ne raudonos. Baltos. Slenka sunkvežimiai, bet jų šoferiai mėto gerokas cigarečių nuorūkas ne rusų, o anglų. Lengviau atsідusome. Tai buvo ne rusai, o anglai. Pakėlėse pilna angliškių cigarečių nuorukų. Nebus bado.

Ir ištrūkių! Anglų kariai mėtė gerokas nuorūkas. Iš pradžių jų buvo pilna gatvėse, bet vėliau vis mažėjo. Perdaug rinkėjų atsirado iš mūsų pabėgėlių ir iš pačių vokiečių tarpo.

Kartą vakare etnu nerūkęs ir dairausi į gatvę. O jos kaip iššluotos. Jokios nuorūkos. Atelna priešais du anglų kareiviai. Jie pastebėjo, kad aš dairaus nuorūkus. Jiems, matyt, pagallo manęs. Vienas išsiėmė cigarečių pakelį ir savo draugui pasiūlydamas cigaretę taip pakratė pakelį, kad viena cigaretė nukrito žemėn. Anglas, žinoma, neima nuo žemės cigaretes. Ji liko man ir tą vakarą net gerokai prisirūkau.

Karui pasibaigus vokiškosios stovyklos vadovybės jau nebebijome. Atsirado daugiau lietuvių, visi iš visų kampų susirinkome į nedidelį kambarėlį, „žvirblinyčia“ vadinamą, ir čia įsikūrėme. Bet greit ir čia nebetilpome. Pradėjo daugiau lietuvių rinktis, ypač kareivių, pabėgusių iš Rytų fronto, persirengusių civiliškais drabužiais ir turėjusių lietuviškus asmens pažymėjimus. Jiems laimingai pavyko išvengti vieny bei kitų nelaisvės.

Stovyklos vadovybės paprašėme erdvesnio kambario. Davė vienoje didelėje salėje ilgą pasienį. Kitame pasienyje buvo apsigyvenę vokiečių pabėgėliai. Daugiausia moterys su vaikais. Greit pastebėjome, kad vokiečiai ir marškiniuose ir galvos turi apščiapintus parazitus. Visokiais stipriais skysčiais pradėjo jų galvas mazgoti. Nemažas pavojus ir mums. Gulėjome ant grindų, pasikloję šiaudus. Takas tarp jų ir mūsų labai neplatus. Nors utelė ir labai negreitas sutvėrimėlis, bet per naktį, nors ir trumpą, galėjo ir iki mūsų atrėpti. Kiti mūsų išsikūrimo nuo vokitų apsitvėrė savo lagaminais (čėmodanais), tikėdamiesi, kad parazitai per lagaminus neperlips.

Nuo vokiškų parazitų gal ir apsigynėme, bet nuo lietuviškų jau nebegalėjome. Greit atsirado lietuvių kareivių, pabėgusių iš raudonųjų rusų apsupimo. O apsupimuose, na, ir bendrai fronte, parazitų negali išvengti. Jie užkrėtė ir mus.

Kuriame lietuvišką stovyklą

Jau ir šios salės pasienyje nebetilpome, nors ir gulėjome šonais susispaudę. Vyrai ir moterys toje pačioje salėje. Lietuvių vis daugiau ir daugiau plūdo. Reikia ieškotis naujų vietų, nes toje mokykloje nebėra. Lietuviai greit suodė „naują žemę emi-

gracijai.“ Vienoje dviejų aukštų mokykloje buvo vietos. Pirmame aukšte buvo įsikūrę jauni vyrai italai, surinkti gražinti į Italiją. Antras aukštas buvo tuščias. Be jokio baldų. Nel stalių, nei suolų, nei spintų. Iš anksto išsirinkome savo būsimos stovyklos komendantą. Kietą, griežtą, nenuolaidų. Buvusį Lietuvos kriminalinės policijos valdininką. Tuomet toks komendantas buvo ypač reikalingas iškovoti iš vokiečių kas buvo reikalinga.

Netolliame kaime gavome pasamdyti ūkininko vežimą ir pradėjome į jį krauti iki šiol mūsų žinioje buvusį „mėlynosios“ mokyklos inventorių: stalus, suolus. Tai pamatę, atbėgo vokiečių stovyklos komendantas neleisti išsivežti inventoriaus. Ir vokiečiai, ir mūsų komendantas gerokai žodžiais susikirto. Kilo smarkiausi barniai, bet mūsų kietis nenusileido ir su visų inventoriumu išvažiavo. Mes laimėjome. Ką reikėta išsirinkti gerą komendantą.

Naujoje stovykloje ne tik patys įsikūrėme, bet iš užmiesto restorano, iš rusų stovyklos, atsigabėnomė ir ten buvusius lietuvius. Tai daugiausia buvo seni žmonės ir moterys su vaikais. Vyrų likimas nebuvo žinomas, nes bėgant iš Lietuvos, vokiečiai paėmė juos apkasų kasti. Vėliau vieni atsirado Vokietijoje ir savo šeimoms atradę atvyko, o kiti atsirado Lietuvoje ir iš ten parašė laiškus savo šeimoms. Matyt, mūsų globėja UNNRA, savo įstaigose turėdama nemažą bolševikuojančių tarnautojų, rusams perdavė pabėgėlių sąrašus. Iš tų sąrašų ir buvo suteikti adresai į Lietuvą gražintiems vyrams.

Italai mielai sutiko mus ir buvo labai paslaugūs. Mat, jie jauni vyrai, linksmi, o pas mus buvo jaunų mergaičių. Aikštėje prie mokyklos plėvė savo itališka vėlavė. Italikai tuoj paprašė duoti lietuviškos vėlavos spalvas, Girdi, mes gaušime mieste medžiagos, o jų lietuviškos pasiūs. Ir iškelšime greta mūsų. Salėje iki šiol buvo iškabinę popierinės itališkos vėlavės. Dabar italikai, gavę mieste popieriaus, padarė lietuviškas trispalves ir iškabinė greta itališkų. Įsikūrė lietuviška — itališka respublika.

Na, ir prasidėjo linksmos dienos. Kas vakaras šokiai ir muzika. Nors pilvas ir dykas. Bet neilgai čia mus laikė. Pradėjo kilnoti iš vienos vietos į kitą. Po visą Šlezvigo miestą, kol pagaliau iškėlė ilgesniam laikui į kaimo laukus.

Birželio mėn. pabaigoje, kada trumpiausios naktys, mes trys vyrai, jau pradėjusiais žilti paausiais, buvome pakviesti dviejų jaunų lietuvių į svečius. Tą dieną viena šventė savo

Vykdami į Dainų Šventę Chicagoje nepamirškite Muzikologijos Archyvo

1961 liepos 2 d. Chicagoje vyks Lietuvių Dainų Šventė, į ją atvyks šimtai choristų ir atsilankys tūkstančiai žiūrovų. Puiku.

Dainų Šventei ruošti Komitetas ne tik labai įtemptai dirba, bet ir Dainų Šventėje dalyvaujančius chorų dirigentus remia. Ruošia pagerbimą ilgamečių choristų. Sudarytas platus Komitetas padengti nuostoliams. Kilnieji Chicagoje lietuvių net stekus kepa greitėsniam aukų surinkimui. Ištiesa eilė kitų pasididžiutinių dalykų vyksta tos Šventės išvakarėse.

Būtų gražu, kad ir į Dainų Šventę vykstantieji chorai, choriškai ne tik atvažiuotų dainuoti, bet ir atvežtų dovanų prof. J. Žilvičiaus Muzikologijos Archyvui, esančiam 2345 West 56th Street, Chicago 36, Illinois. (Jaunimo Centre). Stūlyčiau peržiūrėti savo ar choro archyvus ir minėtam Muzikologijos Archyvui atvežti lietuvių muzikinį gyvenimą lietuvių nuotraukų, programų, plakatų, užrašų, dainų (gal net originaluose), lietuviškų plokštelių ir t.t.

Visiems lietuviškos dainos mylėtojams būtų naudinga aplankyti prof. J. Žilvičiaus ir t.t. Muzikologijos Archyvą, savo akimis pamatyti kiek ir kotenai surinkta.

Visi padėkime plėsti už Lietuvos ribų esantį vienintelį Muzikologijos Archyvą!

Ukmergės Valdintojų trupė 1913 m. Viduryje P. Vaičiūnas, kaip organizatorius ir režisierius.

PETRO VAIČIŪNO DRAMATURGIJA LIETUVIŠKOS IŠEIVIJOS SCENOSE

DVIEJŲ METŲ RAŠYTOJO SUKAKTĮ, MININT

S. Aukštaitis

Petras Vaičiūnas — poetas, dramaturgas, vertėjas bei kitose rašybos srityse per gyvenimą nepalstamai besireiškęs literatas mirė 1959 m. birželio 7 d. Vilniuje.

Penkiolika Petro Vaičiūno draminių veikalų buvo vaidinti ne vien didžioje Lietuvos scenose — Kaune, Šiauliuose, Klaipėdoje, Panevėžyje, Vilniuje, bet keli jų susilaukė pastatymų net atokiausiose krašto vietovėse. Nebuvo, berods, saviveiklos ar mėgėjų būrelio, kuris nesiryžtų statyti P. Vaičiūno dramų ar komedijų. Nei vienas mūsų gadynės dramaturgas nebuvo susilaukęs tokio vaidintojų ir žiūrovų dėmesio. Lygiai niekas dar Petro Vaičiūno nėra pralenkęs originaliųjų sceninių veikalų kiekybe.

Jisai rašė teatrui, aktoriams, lietuviškų repertuaro badui atstumti. Parūpindamas vis naujos ir savaimingos žaliavos premjeroms, kurdamas šimtus personažų, kuriuose talentus gebėtų atskleisti scenos menininkai, bet kurie lygiai būtų patrauklūs ir žiūrovų masėms. Išėivijoje Petro Vaičiūno veikalai pirmą sykį vaidinti Chicago Goodman Memorial teatro modernioje scenoje 1928 ir 1929 metais, kai Stasys Pilka pastatė komediją "Tuščios pastangos" ir dramą "Sudrumstoji ramybė". Amerikos lietuviai abu spektaklius sutiko ypatingai palankiai.

Vokietijoje, 1946 — 1948 metų laikotarpiu, lietuviškose scenose buvo rodomi "Tuščių pastangų" (Ipolitas Tvirbutas) ir "Sudrumstos ramybės" spektakliai.

Nuo 1952 metų, tiek JAV-ėse, lygiai Kanadoje bei Australijoje, įvyko net kelių Petro Vaičiūno scenos veikalų premjeros. Chicagoje, Detrote ir Los Angeles buvo vaidinta komedija "Naujieji žmonės". Waterbury, Conn. — drama "Varpų giesmė".

Komedija "Tuščios pastangos" amerikines premjeras turėjo Bostono ir Los Angeles lietuvių kolonijose.

Clevelande buvo vaidinta drama "Sulaužyta priesaika".

Detrote buvo statyta drama "Sudrumstoji ramybė".

Hartford, Conn. ir Chicagoje buvo vaidinta komedija "Prisikėlimas".

Pastatymus įvykdė Zuzana Arlauskaitė, Vladas Brazulis, Aleksandra Gustaitienė, Juozas Kaributas, Stasys Pilka, Antanas Rūkas, Ipolitas Tvirbutas ir Viktoras Vaitkus.

Pats pirmasis Petro Vaičiūno sceninis veikalas "Pražydo nuvytusios gėlės" per ištiesą dvidešimtmetį užtikamas lietuviškos sceninės saviveiklos repertuare (nuo 1923 iki 1942 metų): ir JAV-ėse ir Kanadoje. Neturint po ranka pilnų duomenų, tenka tik paminėti, jog Kanadoje Petro Vaičiūno sceninė kūryba buvo virtusi spektakliais Toronto, Ontarjo kolonijoje ("Sudrumsta ramybė"). Išvykose rodyti ir Z. Arlauskaitės bei St. Pilkos pastatymai, atvežti iš Detroito ir Chicago.

Būdinga, kad lietuviškoji auditorija P. Vaičiūno scenos veikalams ir išėivijoje rodo nemenkesnę susidomėjimą, negu kad kadaise tas pjeses sutikdavo ir Lietuvoje. Laikas, pasirodo, patrauklume nėra nuslopinęs.

Petras Vaičiūnas, rašęs scenai, su teatru susigiminauęs dar jaunystėje, šiam kilniajam ryšiui likęs ištikimas, kol žiauri (net trigubo pavidalo) džiuvos liga nepakirto fizinių jėgų, pasilieka mūsų kultūros istorijoje kaip pats pirmasis dramaturgas, savo kūryba tiesiogiai suradęs kelią į savojo žiūrovo širdis.

(Jo tik vienintelis veikalas — drama "Nuodėmingas angelas" buvo išėivijoje rodomas rusų ir, berods, lenkų kalbas ir vaidinta svetimose scenose).

Nuo Lietuvos meninio teatro užgimimo, Petras Vaičiūnas pasilikotos scenos vėliavnešys ir ištikimas darbininkas. Buvo ne vienašiausias dramaturgas, bet ir repertuaro komisijų veik pastovus narys, kalbos scenoje dabotojas, svetimosios sceninės literatūros ir lietuvių kalbą vertėjas, netgi kurį laiką Kauno Teatro vadovybės dalyvis.

Lietuviškoje išėivijoje scenoje ir lietuvių svetimose padangėse žiūrovų mintyse tebesąs dar gyvas, Petras Vaičiūnas su savo kūriniiais dar ilgai neišnyks; ir iš lietuvių teatro ir iš tautiečių išėivių širdžių.

gimtadienį, o kita vardadienį. Jos dar tębegyveno privačiame bute, bet jau ruošiasi persikelti į mūsų stovyklą. Karo metu tarnavo vokiečių ligoninėje, o po karo buvo paleistos. Taigi, baigėsi lėšos privačiai gyventi.

Išėidamos iš tarnybos, išsinešė iš ligoninės spirito butelį, taigi, dabar panaudojo vaišėms. Geriame, šnekučiuojame ir rūkome. Mergaitės taip pat buvo rūkančios. Vokietijoje išmoko. Iki vidurnakčio visas cigaretes surūkėme. 12 val. nakties išėjome "namo" į savo stovyklą. Naktis šviesi. Dar nesutemo, nors tuoj pat pradės aušti. Anglų karinė valdžia buvo išleidusi įsakymą, kad nuo 10 val. vakaro iki 5 val. ryto draudžiama mieste vaikščioti. O mes kaip tik einame draudžiamuoju laiku.

Prieš mus ateina pora anglų karo žandarų. Mano abu draugai tariasi sulaikyti žandarus ir paprašyti cigarečių. Mat, išgėrus dar labiau traukia rūkyti.

— Džiaukimės, kad mūsų nesulaikytų! — atkalbinėju juos nuo užsimoto žygio.

— Mes ne vokiečiai, bet pabėgėliai! — raminaisi jie. — Pabėgėlių negriebia griežtai.

Aš vis dėlto nepasitikiu. Galį būti visokių žmonių. Atsiskirul nuo saviškių ir vienas sau skubu. Praeinu žandarus ir jie man nieko nesako. Atsigręšiu. O maniškiai jau sulaikę žandarus. Gauna iš jų cigarečių. Gaila! Apsigavau!

Maniškiai pradėjo šaukti mane: "Raulai, Raulai, sustok! Ir dėl tavęs gavome cigarečių!" Tokiu atveju, žinoma, kad sustosi. Gaunu ilgą anglišką cigaretę. Jie papasakoja, kad kai sulaikė žandarus ir gavo po cigaretę, žandarai jiems parodė mane ir paklausė: ar ir anas jūsų draugas? Gavę atsakymą, kad taip, išsiėmę cigaretę padavė ir liepė man atiduoti. Aišku, kad taip galėjo pasielgti tik anglas džentelmenas. Ne tik nesulaikė, bet dar cigarečių davė.

Kol dar galėjome iškominuoti rūkalų kortelių, aišku, teko kreipti dėmesio į krautuves, kur pardavinėjami rūkalai. Nevisad krautuvisė būdavo rūkalų. Tik retkarčiais kuri nors viena krautuvisė gaudavo truputį rūkalų. Tuoj sustodavo ilgiausios eilės žmonių ir paskutiniai jau nebegaudavo pirkti. Vėl lauk kokias 2 — 3 savaites, kol kuri nors krautuvisė gaudavo. Gavusi priliūdavo lange ar duryse skelbimą, kuriomis valandomis bus pardavinėjami rūkalai. Taigi, tekdavo kasdien sekti krautuvių langus ir duris. Kasdien siuntinėdavome žvalgus po miestą, kurie pranešdavo visiems saviesiems.

Po ilgo laukimo, vieną dieną parbėga apdusęs mūsų žvalgas ir gvoluti stovykloje rėkia: "Nuo 2 val. po pietų tokioj ir tokioj krautuvių bus pardavinėjami rūkalai!"

Jau 12 val. visi nubėgame prie nurodytos krautuvisės. Rado-me vokiečių moterų eilę, bet dar nedidelę. Nesižvalgę į krautuvisės langus, tuoj atsistojame eilę. Prastovėjus gal kokią valandą pajutome iš krautuvisės sklindantį įtartingą kvapą. Kvepėjo ne tabaku, bet rūkyta žuvimi. Siuūčiame iš eilės vieną draugų dirstelti į langą. Šis greitai grįžta ir praneša, kad krautuvisėje nematyti nieko panašaus į rūkalus, bet stovi kažkokios dėžės ir dar labiau atsidūoda rūkytos žuvies kvapu. O prie durų prikljuotas skelbimas: "Rauchen Fisch" (rūkyta žuvis). Matyt, mūsų žvalgas nesuprato vokiško "Fisch" ir tik "Rauchen" pamatęs, pagalvojo, kad tai "rūkalai."

Bardami savo žvalgą, pasitraukėme iš eilės, nes kortelių dėl rūkytos žuvies neturėjome.

Ligija Bieliukienė Tarptautiniame Moteryų Kongrese

Miami Beach, Fla. Lüksu-
siniam Fontainebleau vieš-
butyje birželio 5 - 9 dienomis
įvyko General Federation of
Women's Clubs Tarptautinis
moteryų kongresas, kurioje
lietuves, latves ir estes at-
stovavo Pabaltijo Moteryų Tar-
tovavo Pabaltijo Moteryų Tar-
rybos pirmininkė Ligija Bie-
liukienė. Ji yra beveik pasto-
vi tų tautų atstovė, nes jau
septintą kartą iš eilės daly-
vauja kiekviename metiniam
G. F. W. C. kongrese. L.
Bieliukienė asmeniškai pažįs-
ta valdybos nars ir kitas žy-
mesnes delegates. Ji yra
praleidusi tris GFWC pir-
mininkes. Viena iš jų Ligija
Bieliukienė vadina savo duk-
terimi, užaugintą G. F. W. C.
organizacijoje. Tikrai, Bie-
liukienė yra nepamainoma
šiuo atveju.

Birželio 6 d. iškilmingoje
vakarėnėje, kurioje dalyvavo
Floridos gubernatorius, Miam-
i mēras ir kiti aukšti pareigūnai,
Ligija Bieliukienė buvo
vienos GFWC pareigūnės, Marie
Noth viešnia ir sėdėjo prie
jos stalo. Marie Noth yra did-
elė lietuvių draugė; šių metų
bėgyje išplatino daugybę lietu-
vių moteryų atstovybės atsi-
šaukimų, taip pat virš 1,000
egz. Jauno mūsų rašytojo,
Gabriello Kajecko paruošto
referato apie demokratiją ir
laisvę, kalbėjo įvairiuose mo-
terų klubose ir rašė Michigan
spaudoje. Pristatė savo vieš-
nią, Ligiją Bieliukienę, kaip
savo šeimos narę, trumpai nu-
pasakodama Lietuvos praeitį,
jos dabartinį pavergimą ir Pa-
baltijo moterų veiklą tremtyje.

Birželio 8 d. posėdyje Ligija
Bieliukienė pasakė turiningą
kalbą apie pavergtas lietuves
anoje pūsėje. Ji sulaukė did-
elių ovacijų ir ją apspito dele-

gatės, korespondental — vien-
fotografuodami, kiti klausinė-
dami. Taip pat pasakė kalbą
apie šių dienų padėtį Lietuvoje
Ona Karašienė, kuri atstovavo
Floridos lietuvių moterų klubi-
bą. J. Pakšlienė minė tovieš-
bučio salėje suruošė mažą
tautodallės parodėlę, kurioje
atsilankiusios daugiausiai ža-
vėjosi mūsų gintarais. Ligijos
Bieliukienės rūpesčiu buvo
paruošta propagandinė litera-
tura, kuri buvo kongrese pla-
čiai išdalinta. Visos trys lie-
tuvės buvo tą dieną puošniais
tautiškais rūbais apsirengusios.
Buvo daug fotografuojamos
ir klausinėjamos.

Suvažlavimą telegrama
sveikino JAV prezidentas
Kennedy ir kiti žymesni kraš-
to pareigūnai.

J. NARŪNĖ

Tarptautinio moterų kongreso rezoliucija

GFWC suvažlavime buvo
priimta sekančio tarinio rezol-
liucija:

Whereas, the communist
penetration and aggression is
a threat to the peace and secu-
rity of the world; and

Whereas the relentless
pressure of communism jeo-
pardizes Western Hemisphere's
solidarity; therefore;

Resolved, that the members
of the GFWC in the 50 states,
the District of Columbia and
53 other countries, strongly
support the United States go-
vernment in its efforts to pre-
vent the persistent pressures
by the communists to exploit
and take over the free world.

J. Tyslavos, R. nuotrauka

Birutės Novickienės, buvusios Pabaltijo Moterų Tarybos Pirmininkės, portretas.

Šis Birutės Novickienės por-
tretas, kurio nuotrauka mačoma
viršuje, yra dailininkės Ados
Peldavičiūtės-Montvydienės dar-
bas.

Dailininkė A. Montvydienė yra
baigusi Kauno Meno Mokyklą
Lietuvoje, vėliau studijavo Ita-
lijoje ir Vokietijoje. Tremties
metu dalyvavo Tarptautinėje Pa-

rodėje Insbrucke, kur susilaukė
nepaprastai palankios kritikos.

Ada Montvydienė gyvena New
Yorke ir yra pasišventusi išimtinai
tapybai. Jos darbai pasižymi
švelniai - giliu koloritu. Ji
yra puiki portretistė, aukštai
amerikiečių vertinama. Be šia-
me numeryje talpinamo portreto
A. Montvydienė, turi savo studij-

joje, jos nutapytus Kipro Bieli-
nio ir planisto Andriaus Kupre-
čiaus. Dėl dailininkės didelio
kuklumo, deja, nėra galimybės
plačiau su jos paveikslais susi-
pažinti. Bet New Yorko visuome-
nė tikisi susilauksianti Ados
Montvydienės darbų parodos.

RED.

Ligija Bieliukienė, Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė iš New
Yorko ir Ona Karašienė, atstovavusi Floridos Lietuvių moterų
kluba, Tarptautiniame GFWC bankete, Miami, Floridoje.

NIEKUOMET NEPAMIRŠIME...

Tai vyko Lietuvoje prieš 20
metų. Bebrėkstantis rytas
pranašavo saulėtą vasaros
dieną. Kvepėjo alyvos, bijūnai,
savo spalvuotomis galvutėmis
stiebėsi į saulę. Rytmečio rasi-
są sudrėkinti, blizgėjo tarp la-
pų gludučių žiedai... Tačiau,
šis iš paviršiaus ramus ryt-
metis jau buvo pavirtęs siau-
bu. Tai keturioliktoji birželio
diena, kurios lietuviui kur jie
begyventų, kokią užuovėją be-
būtų radę, — negali pamiršti.

Prisimenu, kaip šiandien,
ankstyvą telefono skambutį.
Pakėlus ragelį, išgirdau švo-
gerio balsą, reikalaujantį ma-
no vyro. Balsas buvo taip ne-
paprastai pasikeitęs ir duslus,
iškart pajutau kad įvyko did-
elė nelaimė. Pirmieji mano žo-
džiai buvo: "Ar tave areštuo-
ja"? (Mat, areštai, tuo metu
būdavo dažnai vykdomi). Neat-
sakydamas į mano klausimą,
jis kartojo, kad mano vyras
tuoj vyktų pas juos turto
perimti. — "Mes išvažiuojam"
— pridurė. Vyras išvyko pa-
likdamas mane nerimo pris-
slėgta.

Žiūrėjau pro langą į ažu-
lyną; vasaros rytas mirgėjo
visu savo grožiu. Bet ne tas
man rūpėjo. Gavėse pastebė-
jau sunkvežimius, prikrautus
vyrų, moterų ir vaikų. Matėsi
pundeliai, ant kurių susiglau-
dę sėdėjo vežami keleiviai.

Aldona Petrauskienė

Riedėjo jie Perkūno Aleja, Pa-
rodos gatvės link. Vis dar ne-
susivokiau, kas darosi.

— Nejau visa Lietuva areš-
tuojama, — klausiau savęs, bet
kodėl moterys ir vaikai veža-
mi....

Aple masinius išvežimus iš
Lenkijos valdytų plotų būvome
girdėję ir ne kartą kalbėjome;
bet sveikas protas nenorėjo
sutikti, kad štai prasidėjo tas
pats ir pas mus.

Man nerimaujant ir besi-
blaškant, telefonas vėl skam-
bino. Pasikalbėjimai buvo
trumpi. Klausė, ar mes "svel-
ki" ir skubiai padėdavo raga-
lį... Kai po ilgy poros valandų
grįžo vyras, paaiškėjo kas
įvyko. Kai jis įėjo, iškart jo
nebepažinau; veidas buvo pil-
kai — žemėtas, lyg po sunkiausios
ligos. Pirmieji žodžiai:
"Juos jau išvežė". Nuo 3 va-
landos ryto Sierovo čekistai
kankino mano sesers šeimą.
Jų butas buvo išlaužtas, dra-
bužiai išmėtyti, knygos išvar-
tytos. Ko tai jieškojo, tolydžio
kelkdami. Laikydami Sovietiško
dvideidiskūmo, iš-
kvietė giminę, kad perimtų
turtą. Moterys, taip buvo pri-
blokštos ir bejėgės, kad mano
vyrui teko paskubomis — per
valandą — sukrauti ryšuliukus,
paskolinti pinigų iš kaimynų ir

įsodinti į didžiulį sunkvežimį
išleidžiant į nežinią.... Palle-
kamas turtas buvo surašytas,
bet vyrui neteko jo perimti,
nes butas čia pat buvo užant-
spauduotas. Vėliau, antram,
rudajam, okupantui užėjus, —
viskas teko naujam įsiver-
želiui.

Vyras atvežė man vienintelį
sesutės palikimą, mažą vaze-
lę su puokštele gludučių pri-
skintų jos pačios Antaninų

Nukelta į 10 psl.

Pigiai parduodami SKLYPAI

Pirmajame lietuviškame
miestelyje, apie 50 my-
lių nuo Bostono, gra-
žioje gamtoje bei kli-
mate, pušų ir eglaičių
3000 pėdų kaime, 12
mylių ilgumo ežero.
Gražiausi rinktiniai
sklypai 80 pėdų pločio
ir 140 pėdų ilgio.
Nuostabiai žema kaina
tik 500 dolerių. Kreiptis

Z. STEPONAVIČIUS
12 Morris Street
Stamford, Conn.
Tel. Flerside 8-6808

Sportinės nuotrupos

Edvardas Sulaitis

1961 m. gegužės mėn. 2 d. Chicagoje tyliai su šiuo pasauliu išsiskyrė Lietuvos krepšinio veteranas Juozas Jurgėla. Mirė širdies liga, kuri jį jau kamavo apie 10 metų.

Lietuvos krepšinio mėgėjai vėlonį gerai pažinojo. Jis buvo tas pats, kuris, žaisdamas Kauno "Grandies" komandoje Lietuvos Tautinėje Olimpiadoje 1938 m. šiam vienetai padėjo laimėti III vietą. Vėliau taip pat metais jis atstovavo Lietuvą tarpvalstybinėse rungtyne su Prancūzija - Paryžiuje, susitikime su Estija - Taline, su Latvija - Kaune ir vėl su Prancūzija - Kaune. Bet didžiausią jo pasirodymai buvo III-se Europos krepšinio pirmenybėse Kaune 1939 metais. Čia J. Jurgėla buvo vienas iš pagrindinių Lietuvos rinktinės žaidėjų, visada į save atkreipęs publikos dėmesį.

Tiesa, reikia pažymėti, jog J. Jurgėla buvo "amerikonas", tačiau lietuviškos dvasios ir širdies. Jis buvo kalbus, draugiškas, malonus.

Juozas Jurgėla

Kada 1957 m. Chicagoje buvo rengiamasi Lietuvos pergalių krepšinyje 20 m. sukakties minėjimui, J. Jurgėla tokiam įvykiui pritarė ir jame dalyvavo. Tuomet jis minėjime buvo vienas iš 9 Europos krepšinio pirmenybėse žaidusių Lietuvos rinktinės atstovų. Po minėjimo jis ir kiti krepšinio veteranai davė mintį, jog po 5 metų vėl būtų susirinkta panašiam minėjimui.

Tenka apgailėstauti, jog J. Jurgėla sekančio minėjimo jau nematys. Jeigu, kada nors bus sudaryta proga mūsų krepšinio veteranams vėl susitikti, jo vieta jau bus tuščia. Šalia dar 1957 m. Chicagoje matytų Kriaučiūno, Puzinausko, Talzūno, Budriūno, Ruzglio, Andriūlo, Mažeikos, V. Norkaus veidų jau neišvysime visada linksmo ir nuotaikingo Juozo

Jurgėlos. Bet jį lietuviai sporto mėgėjai dar ilgai prisimins ir jis jų atmintyje paliks neištrinamus pėdsakus.

Įdomių dalykų atsitinka vėlonį. Lietuvos sportiniame gyvenime. Mes, jau anksčiau minėjome, kad ten ir sportas turi tarnauti komunistų partijos tikslams apie ką dažnai kartojta "tarybiniai" laikraščiai. Bet nevisada arba labai retai komunistų partiją patarnauja sportininkams, išskyrus tik tuos, kurie kala laimėjimus partijos garbei.

Čia norisi pacituoti vieną ištrauką iš Vilniaus "Sporto" laikraščio (1961 m. gegužės mėn. 25 d.), kuriai komentarų nebereikia. Lietuvos dešimkovės rekordininkas A. Černeckas rašo:

"Einu į eilinę treneruotę. Kaip ir įprasta, pasuku į stadioną. Ir visada man galvą skauda vis nuo tų pačių minčių...

Kas manęs laukia? Stadionų bėgimo takuose - dulkės, šuoliaduobėse - šiukšlės (kitai nepavadinai šlako ir piuvėnų mišinio!), vietoj dušų - šaltas ledinis vanduo... Apie šiltą dušą, masažistą net negalvoju. Tokias "prašmatnybes" galima surasti tik už respublikos ribų - kitose sąjunginėse respublikose. Ten reikarčiais išvažiuoja pasitreneruoti bei parungtyniauti ir mūsų šalis. Pasitreneruoja ir žiūrėk - meistras tampa.

Lietuvos jaunuoliai tokie pat, kaip ir Maskvoje, Leningrade, Kijeve ar Lvoje - gabūs, talentingi, bet... Štai žiūrėk - vienam Achilo sausgyslės ištipti nuo neparuoštų bėgimo takų, kita redikulitas surietė nuo šalto vandens ir pan. Štai ir šandien po treneruotės būsiu purvinas, bet nesiryžu įstai po šaltu vandeniu..."

Dar ir daugiau skundu kveplančių sakinių šis žmogus parašė. Bet ar neužtenka ir šių. Tegul bala tokius sportotvarkytojus!

Australijos sportinėje spaudoje nemaža rašo Antanas Laukaitis. Jis redaguoja ten išeinančio "Mūsų Pastogės" laikraščio sporto skyrių, o taip pat kartais prisijungia naujienų ir Amerikoje išeinančiai lietuvių spaudai.

JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros Fondo valdybos nariai neseniai posėdyje Chicagoje. Stovi iš kairės: V. Linas, P. Gaučys, J. Švedas, S. Paulauskas, E. Šulaitis.

krikščioniskasis pasaulis... Atkelta iš 5 psl.

Žmogų, kuris buvo mirtingas rusų Bažnyčios priešas, siekė paversti jį užmirštom kapinėm ir per 25 metus padarė jį nepalyginamai daugiau žalos, negu totorių jungas Rusijoje per 250 metų.

Šis darbštus tautietis nepatingi parašyti ir šiaip įspūdžių laiškų formoje šių eilučių autoriui. Prieš kurį laiką jis pranešė, jog Australijos Lietuvių Pizinio Auklėjimo ir Sporto Valdybos pirm. S. Urnevičius gražiai įvertino jo redaguojamo sporto skyriaus reikšmę ir nutarė kas metai geriausiems to skyriaus bendradarbiams skirti po 3 dovanas. Šiomet viena iš tų dovanų atiteko pačiam skyriaus redaktoriui A. Laukaitiui, o kitos dvi - redaktoriaus nuožiūra - B. Nemeikai ir A. Merūnui. Be to, Adelaidės sporto klubas "Vytiš" apdovanojo kitą Australijos lietuvių laikraščio - "Tėviškes Aidų" sporto bendradarbį E. Tapauską.

Skaitant šias eilutes, net malonu darosi, jog Australijos sporto vadovybė supranta ir įvertina sporto spaudą. Kasgi panašaus šlame krašte šioje srityje buvo padaryta. Per 11 metų ar nors vieną kartą buvo atžymėtas koks nors sportinės spaudos darbuotojas, nežiūrint, jog čia yra tokių, kurie nuolatos joje reiškiasi jau 11 metų. Ne, to nebuvo padaryta.

Šias eilutes rašome ne dėl to, jog į tas dovanas reikštume pretenzijų, bet tik šiaip sau - pakurstyti anų minčių iš Australijos. Gera žinome, jog šlame krašte pilnai galioja posakis: "Kas ... rašo, duonos (ir atlyginimo, dovanų bei kitokių gėrybių) neprašo" (arba bent neprivalo prašyti). Čia pastatykite didelį tašką ir nieko daugiau...

Tame pat patriarchato organe buvo paskelbtas toks išsišokimas prieš katalikų Bažnyčią ir Vatikaną: "Sukėlęs du pasauliniu karu, Vatikanas dabar gina darbininkijos išnaudojimą ir atkakliai kovoja prieš kolonialinių tautų išlaisvinimo sąjudžius. Vien tik antrajame pasauliniame kare, kurį sukėlė, Vatikano padedami, vokiečių fašistai, žuvo daugiau kaip 100 milijonų žmonių". Šitokius ir panašius šmeižtus skelbia savo oficialiame leidiny Maskvos patriarchatas, bet dar niekas nėra girdėjęs jo balso smerkiant nesuskaičiuojamus teisybės, teisės, morales pažeidimus ar žiaurios Bažnyčios ir tikinčiųjų persekiojimus iš sovietų pusės. Kaip dar vieną patriarchato pasidavimo sovietams pavyzdį galima pacituoti patriarcho Aleksiejaus pasiųstą Stalinui laišką, kuriame jis rašė: "Veikdami visiškoje vienybėje su rusų Stačiatikių Bažnyčios Reikalų Taryba, aš ir Sventasis Sinodas būsiu apsaugoti nuo klaidų ir neteisingų žingsnių".

Šitokiomis aplinkybėmis tenka pastatyti klausimą: kuris bus patriarchato vaidmuo Zenevos Ekumeninėje Bažnyčių Taryboje, jei jis bus į ją priimtas, ir kuris bus jo įnašas į tu problemų sprendimą, kurios šiuo metu rūpi visų tikybų bažnyčioms, k.a. bažnyčių susivienijimas ir atskirų žmonių bei tautų tikėjimo laisvės atstatymas? Atsakymas tegali būti vienas. Maskvos patriarchato atstovas Ekumeninėje Taryboje turės Chruščiovo pakaliko vaidmenį. O jo įnašas bus toks pat, kokį padarė ir tebedaro sovietai tikėjimo laisvės naikinimui Sovietų Sąjungoje ar sovietų okupuotoje Lietuvoje, Vengrijoje ar Lenkijoje, Šiaurės Korėjoje ar Kuboje.

Štai liečia vadovybę, šiandieną "rusų Bažnyčia" - tikrąja to pavadinimo prasme - neegzistuoja. Maskvos patriarchato vadovaujama stačiatikių Bažnyčia Sov. Sąjungoje tikrumoje nėra rusų, bet sovietų bažnyčia. Rusų Bažnyčia teegzistuoja tų rusų širdyse, kurie nežiūrint visų persekiojimų išlaikė savo tikėjimą. Tačiau tie rusai neturi galimumo pasisakyti katalikų ir stačiatikių Bažnyčių suvienijimo klausimu. Jeigu šis klausimas iš viso kada nors galėtų būti konkrečiai svarstomas, tai galėtų įvykti tik tada, kada rusų tauta išsivaduos iš sovietų priešpaudos.

Bet prieliskime, kad įvyksta "stebūklas" ir Maskvos patriarchas pareiškia sutinkąs sugrįžti į katalikų Bažnyčią. Ar gali kas nors įsivaizduoti, kad Kardinolų Kolegijoje, Romos Kuriijoje greta Popiežiaus ir kardinolų atsistėstų asmuo, kuris spręstų apie tikėjimo dalykus ir katalikų Bažnyčios apsaugojimą nuo sovietų vyriausybės pastangų ją sunaikinti, eidamas tos vyriausybės instrukcijomis ir "visiškoje vienybėje su Rusų Stačiatikių Bažnyčios Reikalų Taryba"? Tokios fantastiškos padėties negalima nė įsivaizduoti ir ji niekada netaps realybe.

Mes negalime užbaigti šių samprotavimų, nepadarę vieno kartaus samprotavimo. Būtent, kad sovietų dalyvavimas Vakarų koalicijoje antrojo pasaulinio karo metu didžiausią demokratiją kartinį laimėjimą pavertė negirdėtu civilizuotojo pasaulio politiniu bei moraliniu pralaimėjimu. Tėbūne tikėjimas apsaugotas nuo tokios katastrofos.

"Basler Nachrichten" paskelbtas straipsnis.

Antireliginė propaganda Lietuvoje

Vilniuje leidžiamas Literatūra ir Menas laikraštis, praneša, kad šiuo metu vyksta "Valst. Dailės instituto studentų antireliginių darbų paroda" ir suteikia keletą pavyzdžių, kurių vieną, studento D. Šlamo, dedame apačioje.

- Jeigu žinai kur gyvena dievulis gausi saldaini.
- Pridėk dar vieną, tai pasakyksi, kad dievo nėra.

Cypress Bedding & Mattress Co.

3427 FULTON STREET BROOKLYN, N. Y. Applegate 7-8802

KETURI AUKŠTAI GRAŽIAUSIŲ BALDŲ! DIDELĖS NUOLAIDOS VIENYBĖS SKAITYTOJAMS!

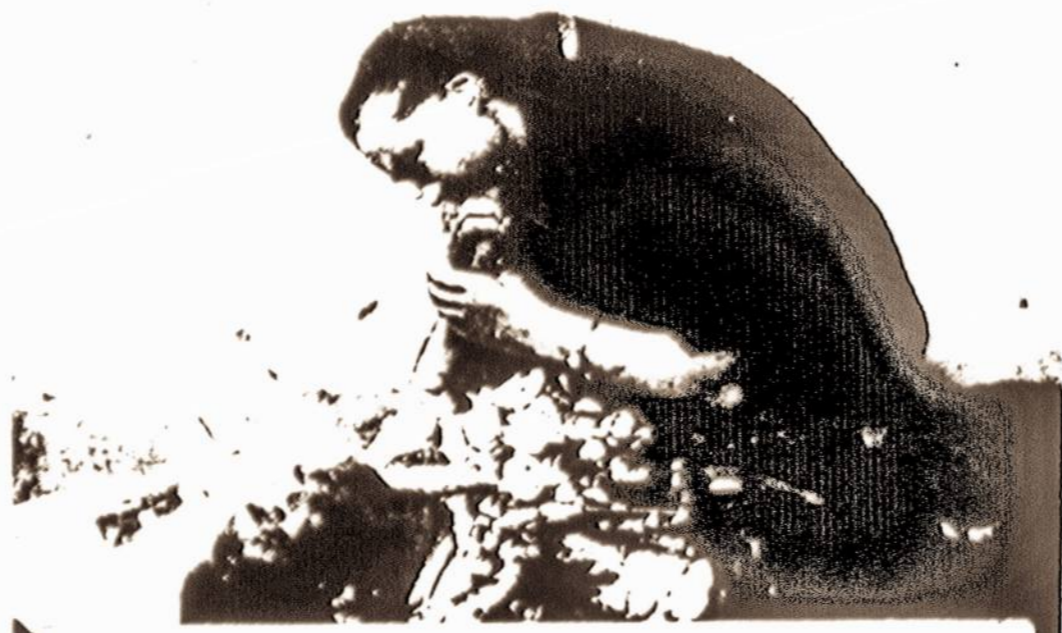
VIENYBĖ, 1961 m. birželio 16 d.

Niekuomet nepamiršime... Atkelta iš 8 psl.

vakare. Tai valdžiai iš mano šeimai skausmingų prisiminimų.

Visos Lietuvos plote tūkstančiai šeimų per vieną naktį buvo išdraskytos ir išvežtos į Sibirą badui, šalčiui, ilgesniui ir mirčiai. Vežė tą dieną ir sekančiomis iki karo pradžios. Raudono motinos, klykė mažamečiam vaikui, klisami į tvankius, gyvulinčius vagonus. Vilniuje tėvus ir vyrus atskyrė nuo šeimų, kaip nusikaltėlius... Vežė mokytus ir nemokytus, ūkininkus ir darbininkus, mažus, jaunos ir senus. Nepasigallėjo nė gimdyvių. Prieš bėstališką Sovietišką rėžimą visi buvo lygūs. Išvežimo tikslas vienas: reikėjo išnaukinti Lietuvos tautą. Viena tūkst. tremtinių nusikaltimas — tai, kad jie buvo lietuviai, ir, anot okupanto, priklausė "buržuaziniai — kapitalistiniai" pasauliui. Klausimas, ar lietuviai darbininkas, ramus ūkininkas, kurie savo praktiku duoną uždirbdavo, ar lietuviai mokytojas bei valdininkas buvo kapitalizmo rėmėjai? Tas "titulas" labiau pritaikoma tiems nužmogintiems — patalkūnams, kurie "tėvo" Stalino laimėjimais tuos išvežimus vykdė.

Tomis laikais birželio mėn. buvo pajėgesnis pasislėpė, silpnesnis, įvykių priblokšt, laukė savo likimo.

1941 m. birželio mėn. enkavedistų nužudytas dr. Gudonis už tai, kad jis globojo partizanus. Panevėžio ligoninėje tą pačią dieną buvo nužudyti dar trys chirurgai.

Kas liko nelisvežtas, skaltė, — stebuklingai išsigelbėjęs. Dar daug, daug būtų buvę išvežta, jei nebūtų prasidėjęs karas. Sterovas buvo užplanavęs platesnę akciją...

Daug kas gyvenime pamiršame; bet tų baistųjų 1941 metų birželio dienų, lietuviai niekuomet nepamirš. Kaip saulė džiūti pasauliui bečulbėčių mongoliškai — kacapiškos Sovietų galvos apie taiką, apie sąvają demokratiją, sąvają laisvės ir gerbūvį, — į sąvokos, anot prezidento J. F. Kennedy, yra iš esmės griežtai priešingos laisvojo pasaulio žmonių tų pačių sąvokų supratimui...

Minėdami, dvidešimtąją baistojo birželio įvykių sukaktį ir pagerbdami, nuo kraujuotų tironų rankų žuvusius, mes, tų įvykių gyvi liudininkai, turime tik vieną pageldavimą: kad tie įvykiai būtų įspėjimas laisvoms tautoms, kad jos suprastų kokiais metodais yra vykdomas Sovietiškai kolonialinis — imperializmas, ir kad pradėtų veikti, kol dar nelisvėję pasukintojai valanda.

VLIKO PATARIAMOSIOS KOMISIJOS POSĖDIS

VLIKO būstinėj New Yorke birželio 4 d. įvyko pirmasis VLIKO informacijos patariamosios komisijos posėdis. Dalyvavo VLIKO pirm. dr. A. Trimakas, sekret. H. Blazas, komisijos nariai dr. O. Labanauskaitė, V. E. Banells, Alg. Budreckas, Daiva Audėnaitė. Akcentuotas reikalas įtraukti į darbą naujų jėgų. Komisijos sąstate dabar yra du jaunųjų akademikų atstovai. Komisijos pirmininke išrinkta dr. O. Labanauskaitė, sekretorium — Algirdas Budreckas.

Vienybės skaitytojai, kuriu prenumerata baigėsi, maloniai prašomi nedelsti atsilyginti už laikraštį. Prenumeratos terminas yra pažymėtas greta vardo ir adreso. Prenumerata metams \$7.00. Iš anksto sumokant už dvejus metus — \$12.00; už tris metus — \$15.00.

KUR ATOSTOGAUTI?

LUŠIAI IR VEITAI nuoširdžiai kviečia atvykti į gražųjį CAPE COD ir atostogas praleisti jų puošnioje MEŠKOS VILoje ar MEŠKIUKO vasarnamyje.

Šeiminiškai užtikrina: Gražią ir ramią aplinką. Erdvius, patogius ir jaukius kambarius. Gerą ir sveiką maistą. Pavakarėlius su programėlėmis vaikams ir t.

KREIPTIS: S. M. LUŠYS, 42 Beach St., c/o Meška Monument Beach, Cape Cod, Mass. Tel. Buzzards Bay, PLaza 9-3251

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokieraitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEwton 9-6620

John Baltaduonis
FRANKFORD AVENUE

Cafe

1700 Frankford Avenue
Philadelphia, Pa.

Didžiausia ir gražiausia lietuvių vasarvietė Atlanto pakrantėje

Seventh ir Park Aves., telef. Prospect 4-7788. Gražūs kambariai. Šviežias maistas. Žemos kainos. Savaitgaliais muzikai vadovauja Algirdas Kačanauskas populiariai "Anchor Room". Barai - Danielius Averka, raštinėje - Vitalis Sirusas.

SAVININKAI KUBAIČIAI IR ŽEMAIČIAI

KUR GERIAUSIA PAILSĖTI PER ATOSTOGAS?

Garsioje Cape Cod, Mass. kurorte prie atviros Atlanto jūros plažo, Long Beach, pušų pavėsy, garsioje lietuviškoje vasarvietės viloje

AUDRONĖ

87 EAST BAY RD., OSTERVILLE, CAPE COD, MASS.

Ištaigingą vilą, erdvūs kambariai. Gražūs privatus 2 akry pušynas. Rami aplinkuma, daug vietos poilsiui ir žaidimams. Geras lietuviškas maistas ir malonus patarnavimas.

NUO BIRŽELIO 10 D. IKI RUGSĖJO 15 D.

Lietuviai savininkai visus kviečia atvykti.

Iš anksto kreiptis: DR. E. JANSONAS
89 Mt. Ida Rd., Boston 22, Mass.
Tel. AV 8-5999. Nuo birželio mėn. kreiptis: AUDRONĖ - JANSONAS
87 East Bay Rd., Osterville, Cape Cod, Mass. Tel. GA 8-8425.

NORI PIRKTI AR PARDUOTI NAMUS—TAIP PAT APDRAUDŲ REIKALAIŠ KREIPKIS Į AMERICAN HOME REALTY

84-14 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y. — (Forest Parkway stotis)
Tel. Hickory 1-5220

William J. Drake

Licensed Real Estate Broker

Lietuviams specialus patarnavimas

Income Tax užpildymas

APDRAUDOS SPECIALISTAS

Sioje firmoje apdrausk savo namus, baldus nuo gaisro. Apdrausk nelaimingus atsitikimus prie savo nuosavybės per vieną kitą greičiau nuosavybę neparduos. Niekas kitas Tau nesuras tinkamesnių namų.

RAINBOW CORNER BAR & LOUNGE

ALFRED A. CILCRUS
Savininkas

Salė susirinkimams, vestuvėms, krikštynoms ir kitokiems pobūviams. Taip pat duodami polaidotuviniai pietūs.

106-01 Jamaica Ave.
Richmond Hill, N. Y.

Tel. Virginia 6-9506

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

PRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woolhaven, N. Y.

Tel. Virginia 6-9519

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

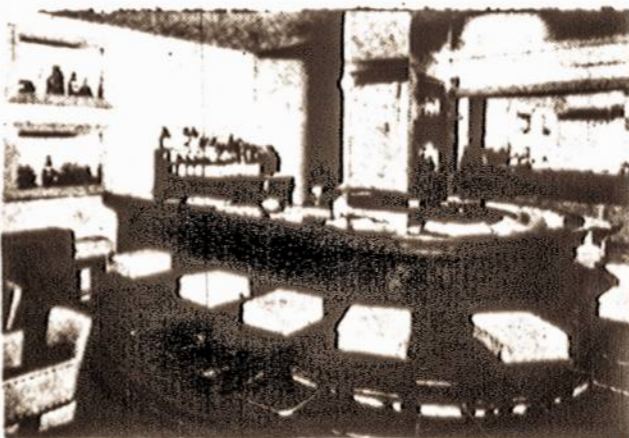
(Ridgewood)

Telefonas: EVERgreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokiems pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas priimanomis kainomis. POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė

Jaukus baras

Salė susirinkimams

vestuvėms ir

pobūviams

Gali tilpti 200 žmonių

LIETUVIŠKIEMS

suėjimams nemokamai

VACYS STEPONIS

Savininkas

40 East 26th St. New York City MU 3-2928

THE

Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant

Ona ir Jonas Valaičiai

Catskill kalnuose

S. IR E. KRAUNAIČIŲ VASARVIETĖ

Druskonie Hall

Jau atdara ir priima svečius savaitgaliams, grupių iškylas, užsakymus vasaros sezonui ir pensininkus reikalingus ilgesnio poilsio bei priežiūros. Apie atvykimą prašoma išpėti laišku arba telefonu:
ANDES, N. Y. Tel. 2781

Zarasiečių suvažiavimas

Paskutinį gegužės mėnesio sekmadienį, Lietuvių Atletų Klube Brooklyne įvyko antrasis šioje apylinkėje susiorganizuotų zarasiečių suvažiavimas paminėti net trejas jiems reikšmingas sukaktuves: 40 metų nuo pirmosios Zarasų progimnazijos laidos; 35 metai nuo pirmosios ir vienintelės mokytojų kursų, laidos ir 30 metų nuo pirmosios Aukštesniosios Komercinės

Mokyklos laidos. Nenuostabu tad, kad šia proga suplaukė gana gražus būrys zarasiečių net iš tolimesnio Detroito, Bostono, Clevelando, Washingtono, Philadelphijos ir artimesnių apylinkių.

Suvažiavimas pradėtas 10:30 val. ryte iškilmingomis pamaldomis Tėvų Pranciškonų koplyčioje Brooklyne, tęstas bendru dalyvių posėdžiu ir baigtas iškilmingu pobūviu Lietuvių Atletų Klube.

Suvažiavimo atidarymą jautriu žodžiu pradėjo zarasiečių ryšiams palaikyti komiteto pirmininkas Teodoras Slapšys ir pravėstį jį pavedė suvažiavimo organizavimo pirmininkui Jonui Šileikiui. Zarasų progimnazijos laidos vardu kalbėjo dr. Vaclovas Paprockas, o gimnazijos laidos vardu Jonas Valiukėnas iš Rochesterio. Perskaityta net keliolika sveikinimų, kurių tarpe net iš tolimesnios Australijos. Gražiai suvažiavusius nuteikė garbingas zarasiečių svečias iš Bostono poetas Faustas Kirša, nesenai atšventęs savo 70-tąjį gimtadienį ir ta pačia proga zarasiečių pagerbtas reikšminga dovana.

Gražių žodžių į suvažiavusius prabilo adv. Jonas Slepečys. Aptarta keleta zarasie-

čiams svarbių reikalų, apvarstyta keletas zarasiečių tarpusavio ryšių palaikymo klausimų ir nutarta pasirūpinti, kad zarasiečiams daug nusipelnusio kun. dr. Jono Stepnavičiaus palaikai būtų perkelti į pastovią amžino poilsio vietą ir ten pastatytas jam atitinkamas paminklas. Tuo reikalu norima kreiptis į visus zarasiečius prašant paramos. Taip pat pageidauti zarasiečiams prisidėti bent tūkstančiu dolerių prie Milijono Fondo.

Suvažiavimas praėjo jaukioje ir draugiškoje nuotaikoje. Išsiskirstyta su įsipareigojimu glaudžiau bendradarbiauti.
Tadas Ežerėnas

BANGA TELEVISION

VYTAUTAS ZELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

Telefonas: APplegate 7-0349

PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo, fonografai, dulkių siurbiai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral, Motorola ir Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi. **TAISOMA:** televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. vak., penktadieniais iki 9 v. v.

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apdraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

Park Hill Realty

Apdrauda, nekilnojamas turtas, federaliniai, valstybės ir miesto taksai. Notary Public.

84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.

TELEFONAS: Virginia 3-1477

Albert F. Peters (Petrauskas)

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ

Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis
Prekes siunčiame ir per paštą

Martha & Peter Lisauskas
64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y.

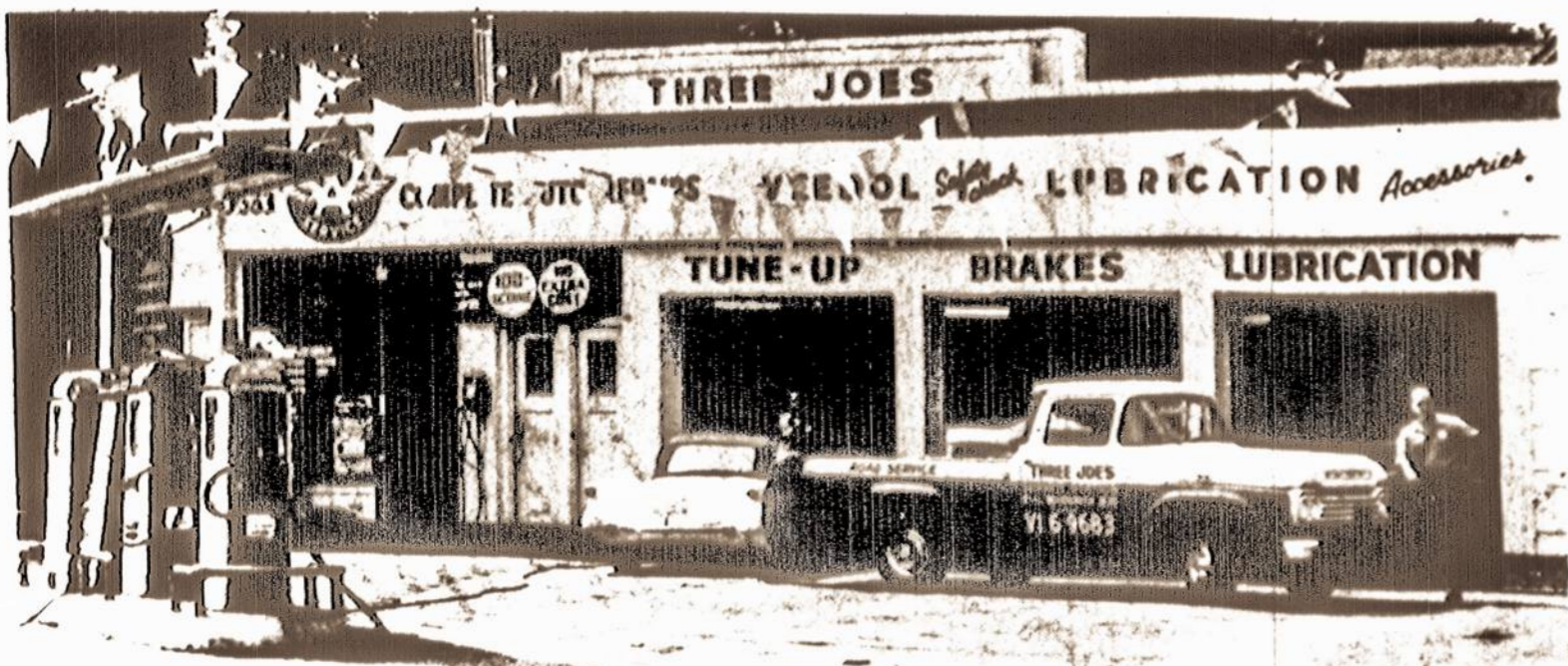
Telephone: TWining 4-8087

BARAS IR RESTORANAS

Jūlius Daugmaudis, Sav.
Stiklinis baras, viena gražiausių užėigų

273 GRAND STREET
Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVERgreen 4-9533

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVERgreen 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIONAI

(Vairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai)
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA
Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STAgg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVICIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STAgg 2-4409

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

VIENYBĖ

Dar apie gydytojų suvažiavimą

Kristina Paprockaitė susižiedavo su Sigitu Novickiu.

Elena Kulber-Kulbokienė, Moterų Vienybės pirmininkė praneša, kad birželio 20 d. Arūnų rezidencijoje, Woodhavene, įvyks svarbus draugijos susirinkimas. Visos narės kviečiamos dalyvauti.

Marija Lušienė ir dukra Vida išvyko į Cape Cod, Mass., kur gyvens visą vasarą. Birželio 17 d. jų vasarvietėje prasideda vasaros sezonas. Vilos Meška ir Meškiukas jau paruoštos ir atidarytos svečiams.

Veronika Jomantienė, ilgąmetė Vienybės skaitytoja, ilgesni laiką viešėjusi Floridoje, grįžo į New Yorką.

Raymondas Ošlapas, dirbęs Merck Institute, birželio 7 d. New Jersey Rutgers, Universitete gavo magistro laipsnį biologijoje.

Lake Hotel vasarvietėje, Asbury Park, N. J., dirba beveik išimtinai lietuviškas personalas: A. Kačanauskas, kuris vadovauja muzikos programoms, Danielius Averka bare ir Vitalis Sirusas raštinėje. Tai viena iš populiariausių lietuvių vasarviečių Atlanto pakraštyje.

Dail. Pranas Lapė, vasaros atostogoms išvyko į Maine Valstybę.

MIRĖ

Jurgis kučinskis, 74 m. amžiaus, gyv., 167 Atkins Ave., Brooklyne. Buvo palaidotas birželio 10 d. iš Apreiškimo Par. Bažnyčios, Kalvarijos kapinėse. Nulūdime liko žmona Ona, septyni sūnūs ir dvi dukterys. Laidojo S. Aromskis.

Birželio minėjimas

New Yorko Lietuvių Taryba, drauge su estais ir latviais, ruošia Baisiojo Birželio minėjimą, kuris įvyks š. m. birželio 18 d. 5 val. p. p. Carnegie Endowment Centre — 345 East 46th Street, New Yorke. Kalbės kongresmanas, Ray Madden. Bus ir trumpa meninė dalis, kurioje lietuvius atstovaus planiste Julija Rajauskaitė — Sušienė.

Minėjimas prasidės punktuallai ir tęsis labai trumpai. Visi New Yorko ir apylinkių lietuvių kviečiami dalyvauti, nes reikalas yra labai svarbus, persunktas skausmingais prisiminimais ir turime pasauliui parodyti, kad laisvės troškimas ir kova baigsis tik tuomet, kai mūsų Tėvynėje lietuvių bus vėl atgauta laisvė ir nepriklausomybė.

Naujas Karys

Jau išėjo iš spaudos naujas birželio mėn. „Karlo“ 6(1,373) nr. Jo turinyje įdėti šie rašiniai: P. Dirčio — Baisusis birželis, B. Augino — Prielūpų pelenų, O. Urbono — Didžiojo Šlaurės Karo frontas Lietuvoje, J. Baublio — Geležinkelių būrys Vilniaus kryptimi (atsiminimų pabaiga), V. Joniko — Posmai žaigo raštuoje (eilėraščių), V. Kareivos — Pakalnė, V. Širvydo — Senovės Lietuva, K. S. Tautkaus — Azijos fronte nieko nauja, K. M. J. Šaruno — Nekiškų galvų po budelio kirviu, K. Kerpalo vert. — Iš lenkų karo atšės plk. L. Mitklevičiaus Kaino atsiminimų 1938 ir 1939 metais (pabaiga), K. Tautkaus — Ginklavimosi lenktynės skaičiai, Ed. Šulaičio — Lietuvių sportininkų varžybos Toronte, K. Uoginčiaus — Aisčio šuniškoji baladė, ir kronika bei kitokios smulkmenos.

Trečiame Amerikos Lietuvių gydytojų suvažiavime konsulas New Yorke A. Simutis padarys pranešimą apie dr. Alexander Carolus Curtius.

Dr. Aleksandras Karolis Kuršius buvo pirmas lietuvis gydytojas atvykęs į New Yorką 1659 — 1661, 300 metų sukakties minėjimo proga bus trumpa akademija. Dėl ginčų ir nesutarimų su New Yorko kolonijos vadais (tuomet vadinosi N. Amsterdamas) Kuršius po poros metų grįžo į Europą ir matrikulavosi Leydeno universitete Olandijoje, kur apie jį yra išlikusios tokios žinios: XI. 27. 1661 Carolus Alexander Curtius nobilis Lithuanus, Juris et medicinae candidatus, išvertus būtų: kilnus lietuvis, teisės mokslų ir medicinos kandidatas.

Gydytojų suvažiavimas prasidės birželio 24 d. 12 val. Park Sheraton Hotel, kamos 7th Ave. ir 55th St. Forum Room patalpose. Pranešimai vyks nuo 12 v. iki 2.10 pp. Vakare nuo 7 iki 8 priėmimas (kokteilis). Nuo 8 iki 10 v. v. banketas su menine programa, o nuo 10 — 2 val. ryto šokiai.

Rengimo Komisija kviečia dalyvauti suvažiavime ne tik gydytojus, dantų gydytojus ir jų šelmas, bet ir lietuvių visuomenę, ypač tuos, kuriems rūpi lietuviški reikalai. Biletus į banketą galima užsakyti iki birželio 22 d. pas dr. Mariją Zukauskienę, 28 Catherine St., Brooklyn 11, New York. Tel. EV 4-2623 ir pas kitas komiteto nares.

Antrą suvažiavimo dieną sekmad. birž. 25 prasidės 11 val. ryto pamaldomis už žuvusius ir mirusius lietuvių gydytojus Apreiškimo parapijos bažnyčioje; Brooklyn, 259 N. 5th St., po to seks posėdis 1 val. d. Park Sheraton Hotel, New Yorke.

Rengimo Komiteto vardu; dr. V. Tercijonas.

Dr. V. Paprockas, liet. gydytojų suvažiavimo pirmininkas kalbasi su dr. V. Tercijonu.

Baisusis Birželis

Baisiojo birželio sukaktis tebėra aktuali. Komunizmo pavojus nei kiek nemažėja. Jis didėja. Įvairiausiai būdais ir formomis komunizmas tebeuodija dideles mases.

Įrodinėjimas to pavojaus nieko naujo nepasako. Tą reikalą visi žino ir visi prieš tai ežėžiais piestu stoji. Taigi kam dar rašyti ir kalbėti...

Bet kalbėti reikia. Ir daug ir stipriai, nes lietuvių kolonijose nedaug padaryta.

Mes prisimename tas dienas kasmė, vieni kitus susirinkimuose sugraudiname, talkon pasikviečiam ir kitus, kad tuščiažodžiaudami sugraudintų iki ašarų. Tai toks, bendrais brožais, metinis baisiojo birželio minėjimas...

Tokių minėjimų deja mums nereikia. Per didelis komunizmo pavojus, kad tik tu galėtume pasitenkinti. Reikia naujų kovos kelių ir naujų metodų. Pavyzdžiui galėtume pasistatyti nedidelę STAMFORD, CONN. lietuvių koloniją.

Stamfordas šį dvidešimtąjį minėjimą ruošia ne lietuviams, bet visai Stamford, Conn. visuomenei. Tam reikalui turi išnuomavę didžiulę Westover School auditoriją, o kalbėtojas pasikvietė kum. Longiną Jankų ir Stamford Advocate laikraščio redaktorių redaktorių Clarence E. Hertz, Praeitą šeštadienį ir sekmdienį visame Stamford buvo išdalinti laiška — "Letter to Fellow Americans" Visos bažnyčios visų konfesijų buvo prašomos apie tai priminti savo parapijiečiams, Stamfordo radijas dviejų savaitių laikotarpyje davė keliolika valandėlių tuo reikalu. Žodžiu, visas Stamfordas išsijuosęs dirba laukdamas amerikiečių bičiulių atsilankym.

Jūsų bendradarbiui paklausus, kaip tai padarėt ir kur lėšų toms nemažoms išlaidoms padengti gavot, atsakyta, kad visą šį didžiulį darbą vykdo Amerikos lietuvių komitetas Stamforde prieš komunizmą, o lėšos gautos apsidėjus mokesčiu nemažiau po penkine nuo asmens.

Toks minėjimas įvyksta birželio mėn. 16 d.

JONAS RŪTENIS

Ligija Bieliukienė, J. Narūnė-Pakštienė ir Ona Karašienė, apsirengusios tautiniais drabužiais, su delegatėmis dalyvavusiomis Tarptautiniame Moterų Kongrese Miami, Floridoje, praeitą savaitę.